

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ІМЕНІ В.М.КОРЕЦЬКОГО
НАН УКРАЇНИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою Інституту

держави і права імені

В.М.Корецького НАН України

12 березня 2020 року, протокол № 3

Голова Вченої ради, академік НАН

України

 Ю.С.Шемшученко

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 081 – ПРАВО
ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ (PhD)**

Київ – 2020

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму вступного випробування до аспірантури зі спеціальності 081 «Право» розроблено в обсязі програми рівня вищої освіти магістра з даної спеціальності та призначено особам, які здобули вищу освіту за ступенем магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста), і які мають достатній рівень теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, для продукування нових ідей, оволодіння освітньо-науковою програмою підготовки здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення.

Вступний іспит зі спеціальності проводиться в усній формі за екзаменаційними білетами, кожний з яких складається з 3-х питань:

перше питання- відповідь на теоретичні питання модуля 1;

друге та третє питання - відповідь на теоретичні питання модуля 2.

Вступник до аспірантури повинен продемонструвати повноту знань категорійно-понятійного апарату, нових підходів до трактування окремих понять, категорій та термінів, розуміння їхньої сутності, а також знання фактів, термінології, структур, принципів, закономірностей, методів і засобів правової науки. Вступник до аспірантури повинен також продемонструвати здатність аналізувати проблему з різних точок зору, показати знання правових явищ та процесів, діапазон володіння вміннями й навичками операційного рівня, методичну грамотність, зокрема сформованість конструктивно-планувальних, проектувальних, комунікативно-навчальних і дослідницьких умінь.

Рівень знань, умінь і навичок вступників до аспірантури оцінюється балами відповідно до критеріїв оцінювання.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

Оцінювання знань вступників відбувається за 100-бальною шкалою та національною шкалою. Загальна оцінка за вступне випробування складається із суми балів, виставлених за відповіді на кожне з чотирьох питань екзаменаційного білету (кожне питання білету оцінюється максимум в 25 балів), з використанням еквівалента оцінки за національною шкалою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

«Відмінно» (90-100 балів) виставляється вступникам, які показали вміння самостійно характеризувати основні закономірності державно-правових явищ та вільно оперувати категоріальним апаратом; вміння давати послідовні, чіткі і логічно побудовані відповіді на основні та додаткові питання; продемонстрували обізнаність з усіма поняттями, фактами, термінами; аргументовано використовують їх, уміють застосовувати матеріал для винесення власних суджень; .

«Добре» (65-89 балів) виставляється за правильне і логічне відтворення матеріалу, розуміння основоположних теорій і фактів, вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між ними з несуттєвими помилками; вільне оперування понятійним апаратом з окремими неточностями; має місце недостатня аргументація при оцінці дій, процесів, явищ.

«Задовільно» (50-64 бали) виставляється за знання, які продемонстровані в неповному обсязі. Вони, зазвичай, носять фрагментарний характер. Теоретичні та фактичні знання відтворюються репродуктивно, без глибокого осмислення, аналізу, порівняння, узагальнення. Відчувається, що вступник недостатньо обізнаний з матеріалом джерел із навчальної дисципліни та не може критично оцінити наукові факти, явища, ідеї.

«Незадовільно» (1-49 балів) виставляється за неправильну або поверхневу відповідь, яка свідчить про неусвідомленість і нерозуміння поставленого завдання. Літературу з навчальної дисципліни вступник не знає, її понятійно-категоріальним апаратом не володіє. Відповідь засвідчує вкрай низький рівень володіння програмним матеріалом.

Поданий в кінці програми рекомендований список літератури для самостійного опрацювання носить орієнтовний характер і не виключає власних ініціатив вступників до аспірантури у їх доборі та використанні.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

МОДУЛЬ 1.

ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Тема 1. Загальна теорія держави і права як юридична наука

Поняття та предмет теорії держави і права. Виникнення і розвиток теорії держави і права. Функції теорії держави і права. Методологія дослідження теорії держави і права. Місце теорії держави і права в системі юридичних та інших суспільних наук.

Тема 2. Поняття та загальна характеристика держави. Державна влада

Загальна характеристика держави, поняття та ознаки. Державний суверенітет. Поняття, ознаки та структура державної влади. Особливості державної влади. Органи державної влади. Методи здійснення державної влади. Сутність держави.

Тема 3. Функції держави

Поняття, зміст та значення функцій держави. Ознаки функцій. Система функцій держави, їх класифікація. Внутрішні функції держави. Зовнішні функції держави. Форми і методи здійснення функцій держави.

Тема 4. Механізм держави

Поняття, значення і структура механізму держави. Апарат держави та принципи його організації. Поняття і структура механізму сучасної держави. Види державних органів. Органи держави та самоврядування: їх співвідношення. Співвідношення системи державних органів та органів місцевого самоврядування в Україні, делегування повноважень за законодавством України. Формування механізму держави (державного апарату) в Україні.

Тема 5. Форма держави

Поняття форми держави та її складові частини. Форма державного правління. Складна форма державного устрою. Державно-правовий режим. Елементи форми держави: форма правління; форма державного устрою; політичний режим. Ознаки та види монархії. Поняття, характерні риси і види республіки.

Тема 6. Демократична, правова, соціальна держава та громадянське суспільство

Поняття, принципи демократії. Виникнення і розвиток вчення про правову державу. Поняття, ознаки та принципи правової держави. Загальна характеристика соціальної держави. Громадянське суспільство: поняття та структура. Історичні передумови виникнення громадянського суспільства. Сучасні концепції громадянського суспільства. Роль концепцій верховенства права та прав людини в ідеології формування та функціонування громадянського суспільства.

Тема 7. Держава та особа

Поняття, структура та види правового статусу особи. Поняття основних прав, свобод і обов'язків людини. Правовий захист прав і свобод людини і громадянина. Співвідношення держави і особи.

Тема 8. Поняття та сутність права

Поняття і ознаки права. Походження права. Об'єктивне та суб'єктивне право. Цінність права. Сутність права. Функції права. Цінність права. Соціальне призначення права. Соціальне регулювання. Поняття, функції і види соціальних норм. Норми права. Норми моралі. Корпоративні норми. Релігійні норми. Технічні норми. Співвідношення права з іншими соціальними нормами.

Тема 9. Норма права. Принципи права

Поняття і ознаки норм права. Види норм права. Спеціалізовані (нетипові) та колізійні норми права. Структура норми права. Реалізація норм права: поняття та основні ознаки. Поняття та ознаки принципів права. Класифікація принципів права.

Тема 10. Джерела (форми) права

Поняття форми права. Джерела (форми) права та їх класифікація. Правовий звичай. Правовий прецедент. Нормативно-правовий договір. Нормативно-правовий акт. Особливості джерел права різних правових сімей. Нормативно-правовий акт: поняття, ознаки, види. Правова доктрина. Науково-практичні коментарі до законодавства. Систематизація законодавства.

Тема 11. Нормативно-правовий акт як форма права

Поняття та ознаки нормативно-правових актів. Види нормативно-правових актів. Дія нормативно-правових актів у часі, просторі й за колом осіб. Чинність нормативно-правових актів. Набрання, припинення та зупинення дії нормативно-правового акта. Поняття системи законодавства.

Тема 12. Правотворчість

Правоутворення. Правотворчість: поняття, принципи і види. Юридична техніка. Правотворча, правоінтерпретаційна та правозастосовна, юридична техніка. Види правотворчої діяльності, стадії і структура правотворчого процесу.

Тема 13. Тлумачення норм права

Поняття і необхідність тлумачення права. Сутність тлумачення-з'ясування, тлумачення-роз'яснення. Способи тлумачення норм права: поняття та основні риси. Граматичне (філологічне, семантичне, лінгвістичне) тлумачення правових норм. Логічне, історичне, системне та наукове тлумачення правових норм. Види тлумачення права за суб'єктами.

Тема 14. Реалізація і застосування норм права

Сутність, поняття, основні ознаки реалізації права. Основні форми безпосередньої реалізації права. Застосування норм права як особлива форма його реалізації. Правозастосовні акти: поняття та ознаки.

Тема 15. Правова поведінка

Поняття та структура правової поведінки. Види правової поведінки. Поняття та основні ознаки правомірної поведінки. Об'єктивна та

суб'єктивна сторони правомірної поведінки. Види правомірної поведінки. Правомірна поведінка і правопорушення.

Тема 16. Правові відносини

Поняття та основні ознаки правових відносин. Забезпеченість правовідносин захистом державного примусу.

Основні види правовідносин. Суб'єкти правовідносин. Правоздатність, дієздатність та деліктоздатність суб'єктів правовідносин. Об'єкти правовідносин. Юридичний і фактичний зміст правовідносин.

Тема 17. Правопорушення

Загальна характеристика та ознаки правопорушення. Елементи правопорушення. Суб'єкт, об'єкт, суб'єктивна сторона, об'єктивна сторона правопорушення. Поняття та форми вини. Класифікація правопорушення. Види правопорушень. Злочини, проступки (види проступків). Причини правопорушення та шляхи їх усунення.

Тема 18. Юридична відповідальність

Поняття і ознаки юридичної відповідальності. Принципи юридичної відповідальності. Функції юридичної відповідальності. Види юридичної відповідальності. Риси юридичної відповідальності. Стадії юридичної відповідальності. Обставини, що виключають юридичну відповідальність. Підстави звільнення від юридичної відповідальності.

Тема 19. Правова система та її структура

Поняття та ознаки правової системи суспільства. Структура правової системи суспільства. Підсистеми правової системи. Правова система і право. Підходи до розуміння категорії «правова система». Елементи правової системи. Поняття, сутність та завдання національної правової системи.

Тема 20. Правовий вплив та правове регулювання

Правове регулювання і його вплив на суспільні відносини. Поняття, предмет, прийоми і типи правового регулювання. Основні стадії правового регулювання. Механізм правового регулювання як система засобів правового впливу на суб'єктів суспільних відносин. Формування правової поведінки. Елементи механізму правового регулювання. Співвідношення правового регулювання і правового впливу.

ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Екзаменаційні питання розроблені на основі даної програми мають на меті комплексну перевірку теоретичної і практичної підготовки здобувачів до реалізації дослідження з обраної спеціальності.

ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ ПРАВА

1. Предмет та методологія як визначальні характеристики теорії держави і права.
2. Проблеми поняття та структури правового статусу особи.
3. Проблеми суверенітету держави: поняття та зміст.
4. Типологія держав. Цивілізаційний та формаційний підходи.

5. Поняття та види структурної організації системи законодавства.
6. Прогалини в законодавстві та способи їх подолання.
7. Загальна характеристика сучасних концепцій праворозуміння.
8. Роль правової культури у житті суспільства. Проблеми подолання правового нігілізму.
9. Принципи організації апарату сучасної держави. Реалізація принципу поділу влади.
10. Тлумачення норм права та його значення у процесі правозастосування.
11. Поняття та проблеми структурної організації апарату держави.
12. Питання класифікації стадій застосування норм права.
13. Систематизація законодавства та її форми. Облік законодавства.
14. Сучасне розуміння концепції правової держави.
15. Поняття та функції юридичної відповідальності: загальнотеоретичні та галузеві аспекти.
16. Функції права як основні напрями його впливу на суспільні відносини.
17. Природне і позитивне право, їх співвідношення.
18. Чинність нормативно-правових актів в часі, в просторі та за колом осіб.
19. Поняття і види функцій держави як основних напрямків її діяльності.
20. Форми демократії та проблеми визначення їх змісту.
21. Сучасні форми та методи здійснення функцій держави.
22. Поняття форми держави та проблеми її структури.
23. Принципи права: поняття та класифікація.
24. Форми державного правління та їх класифікація.
25. Склад правопорушення та його структурні елементи.
26. Класифікація стадій правотворчості держави та громадянського суспільства.
27. Співвідношення національного і міжнародного права у правовому регулюванні.
28. Нормативно-правовий акт як основне джерело (форма) права у романо-германській правовій системі.
29. Поняття механізму держави та проблеми його структури.
30. Міжнародні стандарти прав людини та проблеми їх реалізації.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бобровник С.В. Правове регулювання суспільних відносин та реалізація права. // Правова держава. Вип. 7. – К. – 1996. – С. 103 – 108; Скакун О.Ф. Теорія держави и права. - Х.: Консул, 2000. - С.537 –538, 547.
2. Бобровник С.В., Оніщенко Н.М. Соціальна та юридична ефективність законодавства // Законодавство: проблеми ефективності. – К., 1995. – С.15.
3. Вступ до теорії правових систем / За заг. ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко: монографія. – К.: «Вид-во «Юридична думка», 2006. – 432 с.
4. Великий енциклопедичний юридичний словник / За ред. акад. НАН України Ю. С. Шемшученка. – [Видання 2-е перероб. і доп.]. – К.: Юридична думка, 2012. – 1020 с.
5. Волинець В. В. Функції держави і правове забезпечення її взаємодії з громадянським суспільством // Держава і право: зб. наук. пр. Юридичні і

- політичні науки. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2012. – Вип. 59.
6. Денисюк М.В. Взаємодія держави та інститутів громадянського суспільства. Київ, Атіка, 2015 р.
 7. Дудченко О. С. Теоретична визначеність і змістовне наповнення поняття «механізм держави» // Науковий вісник Херсонського державного університету. - Випуск 1. - Том 1. – 2016. – С. 10-12.
 8. Законотворення: сучасні реалії та тенденції розвитку: монографія / О.Л. Копиленко та ін.. – К.: Ін-т законодавства Верховної Ради України; Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня Рута» 2014. – 232 с.
 9. Задихайло Д. Сучасні функції держави в контексті модернізації конституційно-правового регулювання // Вісник Національної академії правових наук України. – 2(57). – С. 232-240.
 10. Лаговський В. М. Характеристика механізму держави та місце судової влади в ньому // Прикарпатський юридичний вісник. - Випуск 2(8). - 2015. – С. 26-28.
 11. Луць Л. А. Загальна теорія держави та права: Навчально-методичний посібник (за кредитно-модульною системою) / Л.А. Луць. – К.: Атіка, 2007. – 412 с.
 12. Оніщенко Н.М., Пархоменко Н.М.. Соціальний вимір правової системи: реалії та перспективи: монографія / відп. ред. Ю.С. Шемшученко. – К: вид-во «Юридична думка», 2011. – 186 с.
 13. Оніщенко Н.М. Співвідношення внутрішньо-державного і міжнародного права: теоретико-правовий аспект // Вісник Вищого адміністративного Суду України. – 2015. – №1. – с. 20-26.
 14. Правова доктрина України: у 5 т. / Харків: Право, Т.1.- 2013 .
 15. Порівняльне правознавство (теоретико-правове дослідження) / Відп. ред. Зайчук О.В., наук. ред. Оніщенко Н.М. – К.: Фенікс, - 2007. – 400 с.
 16. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права і держави. Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2002. – 312 с.
 17. Скакун О. Ф. Теорія права і держави: Підручник.– К.: Алерта, 2014.–524 с.
 18. Теорія держави і права: Академічний курс: Підручник / За ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 688 с.
 19. Теорія держави і права : підручник / О. В. Петришин, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський та ін.; за ред. О. В. Петришина. – Х.: Право, 2015. –368 с
 20. Теорія держави і права [Текст] : підручник / С. Л. Лисенков [и др.] ; ред. С. Л. Лисенков. – К. : Юрінком Інтер, 2005. – 448 с.
 21. Теорія держави і права: посіб. для підгот. до держ. іспитів / Д. В. Лук'янов, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський, Г. О. Христова; за заг. ред. О. В. Петришина. – 4-те вид., допов. і змін. – Х. : Право, 2015. – 204 с.
 22. Теорія держави і права: навч. посібник / [С.К.Бостан, С.Д.Гусарев, Н.М.Пархоменко та ін.].-К.: В.Ц «Академія», 2013. –348с.

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Тема 1. Конституційне право – провідна галузь національного права України

Конституційне право як галузь юридичної науки. Поняття, предмет, методи та принципи конституційного права. Конституційне праворозуміння. Сучасна доктрина конституційного права.

Тема 2. Система конституційного права України

Проблеми системи конституційного права: поняття та її складові. Інститути та норми конституційного права.

Тема 3. Джерела конституційного права України

Поняття та види джерел конституційного права. Система джерел конституційного права. Конституційні закони як джерела права.

Тема 4. Основи теорії Конституції України

Поняття, структура та система Конституції України. Функції Конституції України та її види. Правова охорона Конституції України. Проблеми тлумачення Конституції України.

Тема 5. Конституційно-правові відносини

Конституційно-правові відносини: поняття, склад, суб'єкти та об'єкти. Юридичні факти як елементи конституційно-правових відносин.

Тема 6. Конституційно-правова відповідальність

Конституційно-правова відповідальність: поняття, види. Санкції як міра конституційно-правової відповідальності.

Тема 7. Основи конституційного ладу

Загальна характеристика конституційного ладу та його складові. Гарантії конституційного ладу. Конституційні засади розвитку і діяльності громадянського суспільства та його інститутів.

Тема 8. Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні

Конституційні права і свободи людини в Україні: поняття та види. Гарантії та захист конституційних прав і свобод людини в Україні.

Тема 9. Конституційні форми безпосередньої демократії в Україні

Поняття і види безпосередньої демократії в Україні та їх конституційно-правове регулювання. Поняття і види виборів. Проблеми виборчої системи в Україні. Принципи і стадії проведення всеукраїнського і місцевого референдумів.

Тема 10. Законодавча влада в Україні

Верховна Рада України – парламент України: поняття, функції та повноваження. Склад і структура Верховної Ради України. Основні форми роботи Верховної Ради України. Актуальні проблеми законодавчого процесу в Україні. Конституційно-правовий статус народного депутата України. Юридична природа мандату народного депутата України.

Тема 11. Президент України – глава Української держави

Загальна характеристика конституційно-правового статусу Президента України. Вибори Президента України. Функції та повноваження Президента України. Підстави дострокового припинення

повноважень Президента України. Адміністрація Президента України, консультативні, дорадчі та інші органи і служби при Президентові України.

Тема 12. Виконавча влада в Україні

Конституційні засади діяльності органів виконавчої влади та їх система. Основні функції і повноваження Кабінету Міністрів України, його склад і структура. Місцеві органи державної виконавчої влади.

Тема 13. Судова влада та прокуратура в Україні.

Конституційні засади правосуддя та судової влади. Конституційні основи системи судів загальної юрисдикції в Україні: завдання та функції. Конституційні засади судочинства в Україні. Конституційно-правовий статус органів прокуратури.

Тема 14. Конституційний Суд України

Становлення та розвиток конституційної юстиції та Конституційного Суду України. Конституційний склад, функції та повноваження Конституційного Суду України. Структура та порядок діяльності Конституційного Суду України.

Тема 15. Адміністративно-територіальний устрій України

Адміністративно-територіальний устрій України: поняття та система. Конституційний статус столиці України – міста-героя Києва. Конституційно-правовий статус Автономної Республіки Крим.

Тема 16. Місцеве самоврядування в Україні

Конституційні засади місцевого самоврядування: поняття, завдання та функції в Україні. Система місцевого самоврядування в Україні. Гарантії місцевого самоврядування в Україні.

ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Екзаменаційні питання розроблені на основі даної програми мають на меті комплексну перевірку теоретичної і практичної підготовки здобувачів до реалізації дослідження з обраної спеціальності.

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

1. Конституційне право України: предмет, методи, принципи та соціальне призначення як провідної галузі права.
2. Сучасна доктрина конституційного права: поняття та особливості, загальна характеристика.
3. Проблеми системи конституційного права: поняття та її складові.
4. Джерела конституційного права: поняття та види.
5. Верховенство права, верховенство Конституції і верховенство закону. Співвідношення Конституції і законів України.
6. Поняття, структура та система Конституції України.
7. Порядок прийняття та внесення змін до Конституції України.
8. Проблеми тлумачення Конституції України.

9. Проблеми конституційно-правової відповідальності: поняття, види та суб'єкти.
9. Юридичні факти як елементи конституційно-правових відносин.
10. Загальна характеристика конституційного ладу та його складові.
11. Принципи та гарантії конституційного ладу.
12. Поняття конституційно-правового статусу людини і громадянина в Україні.
13. Система конституційних прав і свобод людини в Україні.
14. Поняття і види форм безпосередньої демократії в Україні.
15. Конституційно-правове регулювання форм безпосередньої демократії в Україні.
16. Місце парламенту України у системі органів державної влади. Функції та повноваження Верховної Ради України.
17. Проблеми законодавчого процесу в Україні.
18. Конституційно-правовий статус народного депутата України та гарантії його діяльності. Депутатський імунітет.
19. Загальна характеристика конституційно-правового статусу Президента України.
20. Підстави дострокового припинення повноважень Президента України. Проблеми конституційно-правового регулювання інституту імпічменту в Україні.
21. Конституційні засади діяльності органів виконавчої влади та їх система.
22. Конституційно-правовий статус місцевих державних адміністрацій.
23. Конституційні засади судочинства в Україні.
24. Конституційно-правовий статус органів прокуратури, їх функції та повноваження.
25. Конституційний склад, функції та повноваження Конституційного Суду України.
26. Адміністративно-територіальний устрій України: поняття, принципи та система.
27. Конституційні засади місцевого самоврядування: поняття, завдання та функції в Україні
29. Територіальна громада як основа місцевого самоврядування.
30. Гарантії місцевого самоврядування в Україні.

РЕКОМЕНДАВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Конституційне право України. Академічний курс: Підручник: У 2 т. — Т. 2 / За загальною редакцією Ю. С. Шемшученка. — К.: Юридична думка, 2008. — 800с.
2. Скрипнюк О. В. Курс сучасного конституційного права України: академічне видання / Скрипнюк О. В. — Х.: Право, 2009. — 486 с.
3. Скрипнюк О.В. Конституційне право України: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Скрипнюк. — К.: Ін Юре, 2010. — 672 с.

4. Федоренко В. Л. Конституційне право України: підруч. / До 20-ої річниці Конституції України та 25-ої річниці незалежності України / В. Л. Федоренко. – К.: Видавництво Ліра-К, 2016. – 616 с.
5. Совгиря О. В. Конституційне право України. Повний курс [Текст] : навч. посіб. / О. В. Совгиря, Н. Г. Шукліна. - К.: Юрінком Інтер, 2012. - 541 с.
6. Конституційне право України: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. В. П. Колісника та Ю. Г. Барабаша. – Х.: Право, 2008. – 416 с.
7. Кравченко В. В. Конституційне право України: Навчальний посібник / В. В. Кравченко – Вид. 3-тє, виправл. та доповн. – Атіка, 2004. – 512 с.
8. Актуальні проблеми сучасного конституційного права України: зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; відп. ред. Ю. С. Шемшученко, О. В. Батанов. — К.: Юридична думка, 2014. — 456 с.
9. Проблеми теорії конституційного права України / За заг. ред. Ю. С. Шемшученка. - К.: Парламентське вид-во, 2013. - 616 с.
10. Джерела конституційного права України. Ю. С. Шемшученко [та ін.]: НАНУ, Ін-т держ. і права ім. В. М. Корецького: [відп. ред.: Ю. С. Шемшученко, О. І. Ющик]. - К.: Наукова думка, 2010. - 712 с.
11. Теоретичні проблеми розвитку конституційного законодавства України на сучасному етапі [Текст]: монографія / [Ю. С. Шемшученко та ін.]; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАН України Ю. С. Шемшученка, д-ра юрид. наук, проф. О. І. Ющика;. – Київ: Юридична думка, 2014. - 314 с.
12. Ющик О. І. Конституційні основи розвитку законодавства України: навчальний посібник: до 20-річчя Київського університету права НАН України / О. І. Ющик, Ю. Л. Бошицький, В. І. Риндюк; О. І. Ющик, Ю. Л. Бошицький, В. І. Риндюк; НАН України, Київський ун-т права.- Київ: Юридична думка, 2015.- 156 с.
13. Конституційні права, свободи і обов'язки людини і громадянина в Україні / За ред. академіка НАН України Ю. С. Шемшученка. - К.: Вид-во "Юридична думка", 2008. - 252 с.

МОДУЛЬ 2.

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО, КРИМІНОЛОГІЯ, КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Тема 1. Поняття і система кримінального права України

Багатозначність поняття «кримінальне право»: самостійна галузь публічного права, галузь національного законодавства, галузь правничої науки та юридична навчальна дисципліна. Кримінальне право як галузь права. Ознаки кримінального права. Соціальна зумовленість кримінального права. Регулятивна функція кримінального права.

Кримінальне право в системі права України. Джерела кримінального права. Принципи кримінального права.

Тема 2. Чинність кримінального закону у часі і просторі

Чинність кримінального закону у часі. Набуття чинності кримінальним законом. Обов'язкове опублікування кримінального закону як необхідна умова його застосування. Поняття часу вчинення кримінального правопорушення. Припинення чинності кримінального закону. Обставини, внаслідок яких закон втрачає силу. Зворотна дія кримінального закону у часі. Поняття більш м'якого (більш суворого) кримінального закону. Межі зворотної дії кримінального закону. Принципи чинності кримінального закону у просторі. Особливості відповідальності іноземних громадян і осіб без громадянства.

Тема 3. Кримінальна відповідальність і склад злочину

Кримінальна відповідальність як вид юридичної відповідальності. Питання визначення поняття та меж кримінальної відповідальності. Кримінальна відповідальність і кримінально-правові відносини. Співвідношення понять кримінальна відповідальність і покарання. Форми кримінальної відповідальності. Підстава кримінальної відповідальності. Поняття та елементи складу злочину. Види складів злочину.

Тема 4. Суб'єкт злочину

Поняття суб'єкта кримінального правопорушення в кримінальному праві. Обов'язкові та факультативні ознаки суб'єкта кримінального правопорушення. Загальний і спеціальний суб'єкти кримінального правопорушення. Осудність та її види осудності: повна та обмежена. Неосудність особи як обставина, що виключає настання кримінальної відповідальності за суспільно небезпечну дію чи бездіяльність. Критерії неосудності. Вік настання кримінальної відповідальності. Загальний та знижений вік кримінальної відповідальності. Особливості визначення віку кримінальної відповідальності за відсутності офіційних даних, що його підтверджують. Спеціальний суб'єкт кримінального правопорушення.

Тема 5. Співучасть у злочині

Поняття співучасті у злочині, її об'єктивні та суб'єктивні ознаки. Види співучасників та їх визначення в КК України. Підстави та межі відповідальності співучасників. Відповідальність та кваліфікація дій співучасників при різних формах співучасті. Призначення покарання співучасникам. Спеціальні питання відповідальності співучасників.

Посередня винність (виконання). Співучасть у злочині із спеціальним суб'єктом. Провокація злочину. Екセス виконавця. Добровільна відмова співучасників.

Тема 6. Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння

Поняття та види обставин, що викликають кримінальну протиправність діяння. Класифікація цих обставин у теорії кримінального права. Право на необхідну оборону як природне право людини, що гарантується Конституцією України. Характеристика інших обставин, що викликають кримінальну протиправність діяння, передбачених у кримінальному законі.

Тема 7. Покарання та його види

Поняття покарання за Кримінальним кодексом України. Значення та ознаки покарання. Мета покарання в законі та доктрині. Поняття, ознаки та значення системи покарань. Види покарань, які містить у собі система покарань, встановлена КК України. Характеристика основних та додаткових покарань.

Тема 8. Злочини проти основ національної безпеки України

Поняття, загальна характеристика і види злочинів проти основ національної безпеки України. Злочини проти внутрішньої безпеки України. Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України. Диверсія. Злочини проти зовнішньої безпеки України. Державна зрада. Шпигунство. Перешкоджання законній діяльності Збройних сил України та інших військових формувань.

Тема 9. Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки

Загальна характеристика кримінальних правопорушень проти громадської безпеки та їх система. Створення злочинних об'єднань, участь у них та у вчинюваних ними або пов'язаних із ними злочинах. Поняття та ознаки злочинної організації. Бандитизм: поняття, ознаки та форми. Терористичні злочини: поняття та види.

Тема 10. Кримінальні правопорушення проти правосуддя

Поняття, загальна характеристика і система кримінальних правопорушень проти правосуддя. Кримінальні правопорушення, які

посягають на конституційні принципи діяльності органів досудового слідства, дізнання, прокуратури та суду. Завідомо незаконне затримання, привід або арешт. Притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності. Постановлення суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови. Втручання у діяльність судових органів. Способи втручання. Кримінальні правопорушення, які перешкоджають одержанню достовірних доказів та істинних доказів по справі. Примушування давати показання. Завідомо неправдиве повідомлення про вчинення кримінального правопорушення.

Тема 11. Поняття та загальна характеристика сучасної кримінології

Поняття кримінології та її предмет. Співвідношення кримінології з юриспруденцією та іншими соціальними галузями знань. Система курсу кримінології як науки і навчальної дисципліни. Загальна та Особлива частини кримінології. Теоретичне і практичне значення кримінології. Методологія кримінології. Позитивізм та соціальний натуралізм як методологічні принципи кримінології.

Тема 12. Причини й умови злочинності та окремих злочинів

Обставини, що обумовлюють злочинність, їх класифікація. Причини та умови злочинності, їх співвідношення. Філософське обґрунтування причинно-наслідкового зв'язку в поясненні злочинності. Сучасні концепції причин та умов, що породжують злочинність. Співвідношення причин конкретного злочину і причин злочинності. Взаємозв'язок злочинності з іншими негативними соціальними явищами та процесами.

Тема 13. Кримінологічне вчення про особистість злочинця

Поняття особистості злочинця і особливості її формування. Кримінологічне значення вивчення особистості злочинця. Дискусія про співвідношення соціального і біологічного в особі злочинця. Рівні пізнання й структура особистості злочинця. Критичний аналіз основних вітчизняних і зарубіжних концепцій стосовно особи злочинця. Типологія і класифікація злочинців. Основні типи злочинців.

Тема 14. Віктимність та суїцид як об'єкти кримінологічного пізнання та впливу

Поняття віктимності. Віктимологія як наука про віктимність, її виникнення та становлення. Віктимна поведінка потерпілої особи як

кримінологічний фактор. Роль потерпілого в утворенні криміногенної ситуації. Види віктимної поведінки потерпілого. Значимість віктимологічних досліджень у профілактиці злочинів. Віктимологічна профілактика злочинності. Поняття суїцидальної поведінки. Проблеми суїциду в Україні та інших державах. Механізм суїцидальної поведінки. Запобігання проявам суїцидальної поведінки.

Тема 15. Кримінологічна характеристика та запобігання злочинам неповнолітніх

Злочинність неповнолітніх, її основні показники та особливості кримінологічної характеристики. Кримінологічна характеристика особистості неповнолітнього суб'єкта злочину. Роль умов життя і виховання, неформальних об'єднань, антисуспільної поведінки дорослих і «дозвільних» груп у відтворенні злочинності неповнолітніх та молоді. Основні напрями, форми та методи запобігання злочинам серед неповнолітніх. Причини та умови злочинів, що вчинюються особами молодого віку. Основні форми запобіжного впливу.

Тема 16. Предмет, завдання і система кримінального процесу України

Загальне поняття та історичні форми кримінального процесу. Завдання і мета кримінального процесу. Система і стадії кримінального процесу. Наука кримінального процесуального права. Розвиток її в Україні. Кримінальний процес як навчальна дисципліна, її завдання. Рішення Європейського суду з прав людини, як джерело кримінального процесуального права. Зв'язок кримінального процесу з іншими галузями права.

Тема 17. Принципи кримінального процесу України

Поняття, значення і система принципів кримінального процесу. Їх співвідношення з принципами судоустрою. Конституційні принципи кримінального процесу, їх значення та зміст. Інші принципи кримінального процесу, закріплені в Кримінальному процесуальному кодексі України, їх значення та зміст. Принципи кримінального процесу України і проблеми реалізації міжнародних стандартів основних прав і свобод людини.

Тема 18. Суб'єкти кримінально-процесуальної діяльності.

Поняття і класифікація суб'єктів кримінально-процесуальної діяльності. Державні органи і посадові особи, які ведуть процес. Суд як орган правосуддя. Законний склад суду. Слідчий суддя, його статус та повноваження. Прокурор, його завдання і повноваження у кримінальному процесі, на різних його стадіях. Слідчий, його повноваження. Органи

дізнання, їх види, завдання і повноваження. Особи, які мають особистий інтерес у справі. Підозрюваний. Обвинувачений. Потерпілий. Цивільний позивач. Цивільний відповідач. Їх процесуальні права та обов'язки. Інші суб'єкти кримінально-процесуальної діяльності, їх права та обов'язки.

Тема 19. Доказування і докази у кримінальному процесі

Поняття і значення кримінально-процесуального доказування. Теорія доказів. Доказове право. Теорія пізнання і теорія доказів. Мета доказування у кримінальному процесі. Предмет і межі доказування у кримінальному провадженні. Особливості предмету доказування по окремим категоріям проваджень. Поняття доказів. Належність і допустимість доказів. Класифікація доказів. Правила оцінки доказів. Види доказів. Висновок експерта, його предмет, значення, форма та зміст. Речові докази, їх поняття та види.

Тема 20. Заходи забезпечення кримінального провадження. Процесуальні строки та витрати

Поняття, завдання і значення фіксування кримінального провадження. Процесуальні строки та їх правова природа. Поняття, значення, види і порядок обчислення процесуальних строків. Обов'язкове додержання процесуальних строків. Стягнення судових витрат. Цивільний позов у кримінальному судочинстві. Забезпечення цивільного позову. Процесуальні дії, процесуальні рішення і способи їх оформлення. Поняття процесуальних документів. Їх види і значення в кримінальному процесі. Ухвала суду, її структура, зміст і форма.

ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Екзаменаційні питання розроблені на основі даної програми мають на меті комплексну перевірку теоретичної і практичної підготовки здобувачів до реалізації дослідження з обраної спеціальності.

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО І КРИМІНОЛОГІЯ

1. Принципи та функції кримінального права України.
2. Чинність кримінального закону у часі. Набуття та втрата чинності кримінальним законом.
3. Кримінальна відповідальність: поняття, межі та підстава.
4. Суб'єкт кримінального правопорушення: ознаки та види.
5. Види співучасників кримінального правопорушення. Підстави та межі їх відповідальності.
6. Поняття та види обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння.

7. Поняття покарання та його мета у кримінальному законі та доктрині.
8. Система та види покарань за чинним КК України.
9. Злочини проти основ національної безпеки України: загальна характеристика. Державна зрада.
10. Кримінальна відповідальність за створення та діяльність стійких злочинних угруповань (статті 255, 256, 257, 258³, 260 КК).
11. Терористичні злочини: поняття та види.
12. Кримінальні правопорушення проти правосуддя: поняття та види.
13. Форми протиправного втручання в діяльність осіб, які здійснюють правосуддя.
14. Поняття кримінології та її предмет.
15. Позитивізм та соціальний натуралізм як методологічні принципи кримінології.
16. Причини та умови злочинності, їх співвідношення. Сучасні концепції причин та умов, що породжують злочинність.
17. Кримінологічне значення вивчення особистості злочинця. Соціальне і біологічне в особі злочинця.
18. Віктимна поведінка потерпілої особи як кримінологічний фактор. Види віктимної поведінки.
19. Поняття суїцидальної поведінки. Проблеми суїциду в Україні та інших державах.
20. Злочинність неповнолітніх, її причини та умови.
21. Система і стадії кримінального процесу
22. Поняття, ознаки та класифікація принципів кримінального процесу
23. Поняття і класифікація суб'єктів кримінально-процесуальної діяльності
24. Процесуальний статус (права, обов'язки, відповідальність) суду (судді) у кримінальному судочинстві
25. Процесуальний статус (права, обов'язки, відповідальність) прокурора у кримінальному процесі
26. Обов'язкова участь захисника у кримінальній справі
27. Поняття та структура (елементи) предмета доказування у кримінальному процесі
28. Поняття та елементи процесу доказування у кримінальній справі
29. Поняття, види та джерела доказів у кримінальному процесі
30. Цивільний позов у кримінальному процесі: загальна характеристика

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Актуальні питання кримінального процесу України / За заг. ред. Блажівського Є.М. – К.: Національна академія прокуратури України; Центр учбової літератури, 2013. – 304 с.
2. Антологія української юридичної думки. Том 7 – Кримінальне право. Кримінальний процес. – К., 2004.
3. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. – Харків : Право, 2016: Т. 17 : Кримінальне право / редкол. В.Я. Тацій (голова), В.І. Борисов (заст. голови) та ін.; Нац. акад.. прав. наук України ; Ін-т держави і права ім.. В.М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т ім.. Ярослава Мудрого. – Харків, 2017.
4. Великий енциклопедичний юридичний словник / За ред.. акад.. НАН України Ю.С. Шемшученка. – К.: Юрид. думка, 2012. – 1020 с.
5. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: Навчальний посібник / За заг. ред.. М.І. Хавронюка. – К.: Ваіте, 2014. – 944 с.
6. Костенко О.М. Культура і закон – у протидії злу. – К.: Атіка, 2008. – 352 с.
7. Кримінальне право України: Загальна частина : підручник / В.І. Борисов, В.Я. Тацій, В.І. Тютюгін та ін.; за ред..проф. В. Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. – 5-те вид., переобл. і допов. – Х. : Право, 2015. – 528 с.
8. Кримінальне право (Особлива частина) : підручник : в 2 т. / [за ред. О. О. Дудорова, Є. О. Письменського]. – Луганськ : Елтон-2, 2012. – Т. 2. – 780 с..
9. Кримінальний процес: підручник / Ю. М. Грошевий, В. Я. Тацій, А. Р. Туманянц та ін.; за ред. В. Я. Тація, Ю. М. Грошевого, О. В. Капліної, О. Г. Шило. – Х. : Право, 2013. – 824 с.
10. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / За ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. 10-е вид., перероб. та допов. Київ: ВД «Дакор», 2018.
11. Олександр Костенко. У світлі соціального натуралізму (вибране): вибрані твори. Київ: Паливода А.В., 2020.
12. Сучасна кримінально-правова система в Україні: реалії та перспективи. Ю. В. Баулін, М. В. Буроменський, В. В. Голіна, В. К. Гришук, О. В. Зайчук, В. О. Навроцький, О. В. Наден, Ю. В. Нікітін, Н. М. Оніщенко, Ю. А. Пономаренко, М. І. Хавронюк, О. В. Харитонова, В. І. Шакун – Київ: ВАІТЕ, 2015. –688 с.
13. Иншаков С.М. Зарубежная криминология. – М., 1997. – 374 с

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО, СІМЕЙНЕ ПРАВО, ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Тема 1. Цивільне право як галузь права, галузь законодавства та юридичної науки

Цивільне право як приватне право. Цивільне право в системі галузей права. Предмет цивільного права. Метод цивільного права. Функції та

принципи цивільного права. Джерела цивільного права. Систематизація цивільного законодавств та її форми. Предмет та методи цивілістичної науки.

Тема 2. Цивільне правовідношення

Поняття, елементи і структура цивільного правовідношення. Види цивільних правовідносин. Зміст цивільного правовідношення. Суб'єкти та об'єкти цивільного правовідношення. Суб'єктивне право. Суб'єктивний обов'язок.

Тема 3. Виникнення, зміна та припинення цивільних правовідносин. Правочини

Юридичні факти в цивільному праві. Поняття та види правочинів. Умови дійсності правочинів. Воля та волевиявлення у правочині. Недійсність правочинів. Нікчемні та оспорювані правочини. Наслідки недійсності правочинів.

Тема 4. Суб'єкти цивільних правовідносин

Поняття, зміст, види цивільної правоздатності і цивільної дієздатності, співвідношення з суб'єктивним цивільним правом. Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин. Поняття, сутність, види юридичних осіб. Господарські товариства як юридичні особи. Непідприємницькі товариства: поняття, види, законодавча база.

Тема 5. Здійснення та захист цивільних прав

Поняття, принципи і способи здійснення цивільних прав та виконання цивільно-правових обов'язків. Межі здійснення цивільних прав. Проблема зловживання цивільним правом. Сутність і види представництва у цивільному праві. Строки у цивільному праві, їх види і юридичне значення. Позовна давність та її співвідношення з набувальною давністю. Захист цивільних прав та способи захисту. Цивільно-правова відповідальність: поняття, підстави і умови, вина як умова цивільної відповідальності.

Тема 6. Речове право

Поняття, система і основні тенденції розвитку речового права. Види речових прав. Поняття, зміст та здійснення права власності. Виникнення і припинення права власності. Право спільної власності. Речові права на чуже майно. Захист речових прав.

Тема 7. Загальні положення про зобов'язання і договори

Поняття і система зобов'язального права. Поняття зобов'язання, зміст, види зобов'язань. Суб'єкти зобов'язання, заміна осіб у зобов'язанні. Зобов'язання з множинністю осіб. Зобов'язання з участю третіх осіб. Виконання і припинення зобов'язання. Способи забезпечення належного виконання зобов'язання. Поняття і значення цивільно-правового договору. Цивільно-правовий договір як юридичний факт і засіб регулювання відносин його учасників. Принцип свободи договору. Види цивільно-правових договорів. Зміст договору. Укладення, зміна, розірвання цивільно-правового договору.

Тема 8. Окремі види зобов'язань

Поняття і види зобов'язань, що виникають при передачі майна у власність або інше речове право. Особливості договірних зобов'язань з відчуження нерухомих речей. Захист прав споживачів за договором роздрібної купівлі-продажу. Поняття і види зобов'язань з передачі майна у користування, основні тенденції їх сучасного розвитку. Поняття і види зобов'язань з виконання робіт, тенденції їх сучасного розвитку. Поняття і види зобов'язань з надання послуг, тенденції їх сучасного розвитку. Договірні зобов'язання з розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Зобов'язання з договорів простого товариства. Поняття, види, функції позадоговірних зобов'язань. Деліктна відповідальність та її види. Поняття, зміст, умови виникнення зобов'язань з безпідставного збагачення. Співвідношення кондиційних зобов'язань, віндикації та реституції.

Тема 9. Спадкове право

Поняття спадкового права і спадщини. Спадкове правонаступництво. Принципи спадкового права. Спадкування за законом, черговість спадкування та порядок зміни черговості. Спадкування за представленням. Поняття заповіту, зміст та види заповіту. Заповідальні розпорядження спадкодавця. Заповідальний відказ та спадкова трансмісія. Прийняття спадщини. Оформлення спадщини.

Тема 10 Поняття сім'ї та шлюбу, сімейні правовідносини

Поняття сім'ї в соціальному та юридичному значеннях. Характерні ознаки сім'ї. Співвідношення поняття "сім'ї" і "члена сім'ї". Визначення сім'ї, які застосовуються Європейським судом з прав людини. Поняття та юридичне значення спорідненості.

Поняття та правова природа шлюбу. Теорії шлюбу: шлюб як договір, шлюб як таїнство і як інститут особливого роду. Умови укладення шлюбу. Шлюбний вік: поняття, значення. Право на шлюб. Зміст принципів добровільності укладення шлюбу та одношлюбності.

Державна реєстрація шлюбу. Правові наслідки реєстрації шлюбу. Правозгідність шлюбу.

Поняття та види сімейних правовідносин, елементи сімейних правовідносин. Суб'єкти сімейних правовідносин. Співвідношення поняття правоздатності і дієздатності в цивільному та сімейному праві. Елементи сімейної правоздатності. Характерні ознаки сімейної дієздатності. Поняття та класифікація юридичних фактів в сімейному праві. Правоздатність і дієздатність в сімейному праві. Здійснення сімейних прав. Міри захисту в сімейному праві. Позовна давність.

Тема 11. Загальні засади цивільного процесуального права

Поняття цивільного процесуального права, його предмет, метод і система. Цивільний процес в системі форм захисту прав і законних інтересів громадян і юридичних осіб. Співвідношення цивільного процесуального права з іншими галузями права України.

Джерела цивільного процесуального права. Цивільний процесуальний кодекс України. Цивільні процесуальні норми, їх структура, дія в часі та просторі.

Поняття цивільного судочинства (процесу) і його завдання. Види цивільного судочинства. Стадії цивільного процесу. Цивільна процесуальна форма, її суть, основні риси і значення.

Наука цивільного процесу, її предмет, метод і система.

Роль правосуддя в умовах правової держави по зміцненню законності, попередженню правопорушень і захисту прав громадян, юридичних осіб і держави.

Тема 12. Принципи цивільного процесуального права

Принципи цивільного процесуального права як основи правосуддя в цивільних справах.

Поняття принципів, їх значення і система. Доктринальне тлумачення принципів цивільного процесуального права.

Класифікація принципів.

Поняття цивільних процесуальних правовідносин та їх особливості. Підстави та передумови виникнення, зміни та припинення цивільних процесуальних правовідносин. Елементи цивільних процесуальних правовідносин. Зміст і об'єкт цивільних процесуальних правовідносин.

Тема 13. Строки і витрати в цивільному процесі

Поняття і значення процесуальних строків. Види процесуальних строків: встановлені законом і призначені судом; абсолютно і відносно визначені; за тривалістю (в днях, місяцях, роках). Строки розгляду цивільних справ. Обчислення цивільних процесуальних строків. Зупинення, поновлення та продовження процесуальних строків.

Поняття і види судових витрат у цивільному процесі, їх значення. Поняття та склад судових витрат. Судовий збір. Витрати, пов'язані з розглядом судової справи. Витрати на інформаційно-технічне забезпечення. Витрати на правову допомогу. Витрати сторін та їх представників, що пов'язані з явкою до суду. Витрати, пов'язані із залученням свідків, спеціалістів, перекладачів та проведення судових експертиз. Витрати, пов'язані з проведенням огляду доказів за місцем їх знаходження та вчиненням інших дій, необхідних для розгляду справи. Звільнення від судових витрат. Розподіл судових витрат між сторонами. Розподіл витрат між сторонами у разі відмови від позову і укладення мирової угоди.

Тема 14. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин. Докази і доказування

Поняття та класифікація суб'єктів цивільних процесуальних відносин.

Суд як обов'язковий суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин його правове становище, роль у цивільному процесі.

Особи, які беруть участь у справі, їх поняття і склад.

Поняття сторін у цивільному процесі. Цивільна процесуальна правосуб'єктність. Правовий статус позивача і відповідача, загальні та спеціальні права сторін.

Процесуальна співучасть. Мета, підстави, види співучасті. Процесуальні права та обов'язки співучасників.

Неналежність сторін до справи. Поняття належних і неналежних сторін. Умови і процесуальний порядок заміни неналежної сторони. Правові наслідки заміни неналежної сторони.

Процесуальне правонаступництво. Поняття та підстави правонаступництва. Порядок вступу в процес правонаступника і його правове становище.

Тема 15. Судове доказування

Поняття судового доказування. Мета судового доказування. Принципи судового доказування. Обов'язки доказування і подання доказів. Предмет доказування. Етапи доказування. Формування предмету доказування. Збирання та подання доказів. Дослідження доказів. Оцінка доказів. Підстави звільнення від доказування. Факти, що не підлягають доказуванню. Загальновідомі факти. Преюдиціальні факти. Безспірні обставини.

Поняття судових доказів. Види судових доказів – особистісні, речові, змішані, усні, письмові, прямі, непрямі, первинні, похідні, основні, протилежні.

Належність і допустимість доказів.

Поняття засобів доказування, види засобів доказування. Пояснення сторін, третіх осіб та їх представників. Показання свідка. Письмові докази. Речові докази. Висновок експерта. Подання доказів. Збирання доказів. Судові доручення.

Поняття забезпечення доказів. Способи забезпечення доказів судом. Судові виклики і повідомлення. Виклик та допит свідка. Витребування та огляд доказів. Призначення експертизи.

Тема 16. Позов. Відкриття провадження у цивільній справі

Цивільна юрисдикція. Право на «свій» суд. Поняття і значення підсудності. Види підсудності: функціональна, родова, територіальна. Види територіальної підсудності: загальна, альтернативна, виключна, за зв'язком справ, за вказівкою суду. Передача справи з одного суду до іншого. Процесуальні наслідки порушення правил підсудності. Недопустимість спорів про підсудність.

Позов – основний процесуальний засіб захисту.

Правова природа позову, його елементи, види позовів. Теоретичні концепції позову.

Поняття провадження у справі до судового розгляду як стадії цивільного процесу. Мета та завдання провадження у справі до судового розгляду цивільної справи.

Тема 17. Провадження у справі до судового розгляду

Процесуальний порядок провадження у справі до судового провадження у справі. Попереднє судове засідання. Процесуальний порядок проведення судового засідання. Питання, що підлягають вирішенню на стадії досудового провадження у цивільній справі. Процесуальні засоби захисту інтересів відповідача.

Поняття, підстави та види забезпечення позову. Розгляд заяви та виконання ухвали про забезпечення позову. Розгляд заяви про забезпечення позову. Заміна виду забезпечення позову, скасування заходів забезпечення позову. Відшкодування збитків, завданих забезпеченням позову.

Призначення справ до судового розгляду.

Тема 18. Судовий розгляд

Поняття та суть судового розгляду. Судовий розгляд як інститут цивільного процесуального права та як стадія цивільного процесу.

Порядок розгляду справи. Судове засідання як процесуальна форма розгляду цивільної справи по суті. Складові частини судового засідання - підготовча частина, розгляд справи по суті, судові дебати, ухвалення та проголошення рішення суду.

Ускладнення в процесі судового розгляду цивільних справ. Відкладення розгляду справи. Зупинення провадження у справі та його відновлення. Закриття провадження у справі та залишення заяви без розгляду.

Фіксування цивільного процесу. Фіксування судового засідання технічними засобами. Журнал судового засідання. Зауваження щодо технічного запису судового засідання, журналу судового засідання та їх розгляд. Протокол окремої процесуальної дії поза судовим засіданням.

Заочний розгляд справи.

Поняття, значення і види судових рішень. Вимоги, яким повинно відповідати судове рішення. Зміст судового рішення. Негайне виконання рішення суду. Визначення порядку і строку виконання рішення суду та забезпечення його виконання. Проголошення рішення суду. Додаткове рішення суду.

Усунення недоліків судового рішення судом, який його постановив: виправлення опісок та арифметичних помилок у судовому рішенні. Роз'яснення рішення суду.

Набрання судового рішення законної сили. Ухвала суду першої інстанції та їх законна сила. Окремі ухвали. Заочне рішення суду.

Тема 19. Перегляд судових рішень

Теоретичні засади перегляду судових рішень. Суть, значення, ознаки та загальна характеристика апеляційного провадження. Суди апеляційної інстанції. Право апеляційного оскарження та процесуальний порядок його реалізації. Прийняття апеляційної скарги до розгляду. Підготовка до розгляду і розгляд справи судом апеляційної інстанції. Повноваження суду апеляційної інстанції. Ухвали та рішення апеляційного суду.

Суть і значення касаційного оскарження щодо перевірки рішень і ухвал суду першої і апеляційної інстанції. Право касаційного оскарження та процесуальний порядок його реалізації. Прийняття касаційної скарги до розгляду. Підготовка до розгляду справи та розгляд касаційної скарги судом касаційної інстанції. Повноваження суду касаційної інстанції. Ухвали та рішення суду касаційної інстанції.

Поняття, суть та значення перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами. Підстави перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами. Процесуальний порядок перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Тема 20. Непозовні провадження

Загальні положення окремого провадження, його поняття та особливості. Види справ, які розглядаються в порядку окремого провадження.

Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи.

Надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою. Усиновлення. Встановлення фактів, що мають юридичне значення. Відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі. Передача безхазяйної нерухомої речі в комунальну власність. Визнання спадщини відумерлою. Надання особі психіатричної допомоги в примусовому порядку. Обов'язкова госпіталізація до протитуберкульозного закладу. Розкриття банками інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб.

ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Екзаменаційні питання розроблені на основі даної програми мають на меті комплексну перевірку теоретичної і практичної підготовки здобувачів до реалізації дослідження з обраної спеціальності.

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО, СІМЕЙНЕ ПРАВО, ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС

1. Цивільне право як приватне право: предмет цивільного права, метод, функції та принципи.
2. Поняття, елементи і структура цивільного правовідношення, види цивільних правовідносин.
3. Юридичні факти в цивільному праві, поняття та види правочинів.
4. Недійсні правочини та їх види, наслідки недійсності правочину.
5. Поняття і способи здійснення цивільних прав та виконання цивільно-правових обов'язків, межі здійснення цивільних прав, проблема зловживання цивільним правом.

6. Поняття, сутність, правосуб'єктність юридичної особи, види юридичних осіб.
7. Поняття, система і основні тенденції розвитку речового права, види речових прав.
8. Форми та способи захисту цивільних прав.
9. Виникнення, припинення, захист речових прав.
10. Поняття і система зобов'язального права, поняття зобов'язання, зміст і види зобов'язань.
11. Зобов'язання з передачі майна у власність: поняття, основні характеристики, види, тенденції розвитку.
12. Зобов'язання з передачі майна у користування: поняття, основні характеристики, види, тенденції розвитку.
13. Поняття та правова природа шлюбу. Теорії шлюбу: шлюб як договір, шлюб як таїнство і як інститут особливого роду. Умови укладення шлюбу.
14. Поняття та види сімейних правовідносин, елементи сімейних правовідносин. Суб'єкти сімейних правовідносин.
15. Позовна давність у сімейному праві.
16. Поняття цивільного процесуального права, його предмет, метод і система.
17. Види цивільного судочинства та стадії цивільного процесу.
18. Поняття принципів цивільного процесуального права, їх значення і система, класифікація принципів.
19. Поняття цивільних процесуальних правовідносин, їх особливості та склад. Підстави та передумови виникнення, зміни та припинення цивільних процесуальних правовідносин.
20. Поняття та класифікація суб'єктів цивільних процесуальних відносин. Цивільна процесуальна правосуб'єктність.
21. Поняття, мета та принципи судового доказування. Види судових доказів.
22. Правова природа позову, його елементи, види позовів. Теоретичні концепції позову.
23. Процесуальний порядок провадження у справі до судового розгляду.
24. Судовий розгляд як інститут цивільного процесуального права та як стадія цивільного процесу.
25. Поняття, значення і види судових рішень. Вимоги, яким повинно відповідати судове рішення.
26. Суть, значення, ознаки та загальна характеристика апеляційного провадження.
27. Право касаційного оскарження та процесуальний порядок його реалізації.
28. Поняття, суть та значення перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами.
29. Загальні положення окремого провадження, його поняття та особливості.

30. Наказне провадження – підстави, порядок, гарантії.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний кодекс України: Закон України, 16 січ. 2003 р. (з наст змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - №40-44. – Ст.356 [електронний ресурс] // www.rada.kiev.ua
2. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України, 18 березня 2004 р. (з наст змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. - 2004. - № 40-41, 42. - Ст.492 - [електронний ресурс] // www.rada.kiev.ua
3. Аномалії у цивільному праві; навч.практ посіб. / Р.А. Майданик, Бервено С.М., Майданик Н.І. та ін.; відп. ред. Р.А. Майданик. -К., 2010.- 1008 с.
4. Бервено С. М. Проблеми договірного права України: монографія/ С. М. Бервено.- К, 2006.- 392 с.
5. Гриня А.Б. Цивільно-правовий договір як підстава виникнення права спільної власності фізичних осіб: монографія / А. Б. Гри-няк.-К., 2008.- 176 с.
6. Дзера І. О. Цивільно-правові засоби захисту права власності в Україні: монографія /І.О. Дзера.- К., 2001.- 255 с.
7. Дзера О. В. Розвиток права власності громадян в Україні: монографія /О. В. Дзера.-К., 1996.-271 с.
8. Договірне право України. Загальна частина: навч. посіб. / Т. В. Боднар, О.В.Дзера, Н.С.Кузнецова та ін.; за ред. О.В.Дзери.- К., 2008.-896 с.
9. Договірне право України. Особлива частина: навч. посіб. / Т.В. Боднар, О.В. Дзера, Н.С. Кузнецова та ін.; за ред. О.В. Дзери.- К., 2009.- 1200 с.
10. Коссак В.М. Право інтелектуальної власності / В.М. Коссак, І.Є. Якубівський.- К., 2007.- 208 с.
11. Кухарєв О. Є. Виконання заповіту: проблеми теорії та практики: монографія / О. Є. Кухарєв.- Х., 2009.- 263 с.
12. Кучеренко І. М. Організаційно-правові форми юридичних осіб приватного права: монографія /І. М. Кучеренко.- К., 2004.- 328 с.
13. Луць В. В. Строки і терміни у цивільному праві: монографія / В. В. Луць.-К., 2013.-320 с.
14. Матвеев Г. К. Основания гражданско-правовой ответственности: монографія / Г. К. Матвеев.- М., 1970.- 311с.
15. Мічурін С. О. Обмеження майнових прав фізичних осіб: монографія / Є.О. Мічурін.- 2008.- 482 с.
16. Сімейне право України: підручник / Л.М.Баранова, В.І.Борисова, І.В.Жилінкова та ін.; за заг. ред. В.І.Борисової та І.В.Жилінкової. — 2-е вид., перероб. і допов. — К.: Юрінком Інтер, 2009. — 288 с.
17. Сивий Р. Приватне (цивільне) право в системі права України: монографія / Р. Б. Сивий.- К.: КВІЦ, 2006.-214 с.
18. Спасибо-Фатеева І. В. Цивілістика: на шляху формування доктрин:

- Вибр. наук. пр. /І. В. Спасибо-Фатеева.- Х., 2012.- 696 с.
19. Стефанчук Р. О. Особисті немайнові права фізичних осіб у цивільному праві: монографія / Р.О. Стефанчук.- К., 2007.- 626 с.
 20. Тімуш І. С. Ризикові договори за цивільним законодавством України: навч. посіб. / І.С Тімуш.- К., 2006.- 128 с.
 21. Фурса С.Я. Спадкове право. Теорія і практика: навч. посіб. /С.Я. Фурса.- К.,2002.- 496 с.
 22. Харитонов С. О. Цивільне право України: підручник/ Є. О. Харитонов, О. В. Старцев, О. І. Харитонова - К., 2009.- 816 с.
 23. Харитонов С. О. Цивільні правовідносини: монографія /Є.О. Харитонов, О. І. Харитонова.- К., 2011.- 456 с.
 24. Цюра В. В. Речові права на чуже майно: наук, практ. посіб. / В. В. Цюра.- К., 2006.- 136 с.
 25. Шевченко Я. М. Вибрані праці (1964-2012 рр.) / Я. В. Шевченко. - К., 2012.- 404 с.
 26. Фурса С.Я. Цивільний процес України: академічний курс / [за ред. С. Я. Фурси]. – К.: Видавець Фурса С. Я.: КНТ, 2009. - 848 с.
 27. Фурса С. Я., Фурса Є. І., Щербак С. В. Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар: У 2 т. /За заг. ред. С. Я. Фурси. – К.: Видавець Фурса С. Я., КНТ, 2006. – Том 1. – 912 с. – (Серія «Процесуальні науки»).
 28. Фурса С. Я., Цюра Т. В. Докази і доказування у цивільному процесі: Науково-практичний посібник. (Серія: Процесуальні науки) – К.: Видавець Фурса С. Я., КНТ, 2005. – 256 с.
 29. Цивільне процесуальне право України: Підручник / [Бичкова С. С., Бірюков І. А., Бобрик В. І. та ін.]; За заг. ред. С. С. Бичкової. – К.: Атіка, 2009. – 760 с.
 30. Цивільний процес: навч. посіб. / [Андрушко А. В., Білоусов Ю. В., Стефанчук Р. О. та ін.]. – К.: Прецедент, 2006. – 293 с.
 31. Цивільний процес України: [підручник] / [Червоний Ю. С., Волосатий Г. С., Єрмолаєва В. О. та ін.]; за ред. Ю. С. Червоного.–К: Істина, 2007. – 392 с.

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС

Тема 1. Предмет і метод адміністративного права та основні напрями їх оновлення

Предмет і метод адміністративного права. Співвідношення метода адміністративного права з методами адміністративно-правового регулювання. Взаємозв'язки адміністративного права з іншими галузями права.

Тема 2. Систематизація адміністративного законодавства: стан та напрями розвитку

Джерела адміністративного права, їх юридична сила. Співвідношення законів та адміністративних актів. Компетенційні акти. Поняття та форми систематизації адміністративного законодавства.

Тема 3. Адміністративні правовідносини: сутність, види, структура

Поняття, ознаки та види адміністративно-правових відносин. Структура адміністративно-правових відносин. Юридичні факти як підстави виникнення зміни та припинення адміністративно-правових відносин.

Тема 4. Суб'єкти адміністративного права: сутність, види, особливості адміністративної правосуб'єктності

Адміністративна правосуб'єктність: поняття і структура. Поняття суб'єкта адміністративного права. Індивідуальні і колективні суб'єкти адміністративного права. Громадяни як суб'єкти адміністративного права.

Тема 5. Органи виконавчої влади як суб'єкти адміністративного права

Поняття та ознаки органу виконавчої влади. Система органів виконавчої влади в Україні. Кабінет Міністрів України як вищий орган виконавчої влади України. Місцеві органи виконавчої влади України.

Тема 6. Державна служба

Поняття та органи державної служби. Умови вступу на державну службу. Обмеження при вступі на державну службу. Правовий статус державного службовця.

Тема 7. Проблеми юридичної відповідальності в адміністративному праві

Типологія юридичної відповідальності в адміністративному праві. Поняття і підстави адміністративної відповідальності. Адміністративні стягнення за КУпАП. Адміністративна відповідальність юридичних осіб.

Тема 8. Проблеми адміністративного процесу

Поняття, структура і принципи адміністративного процесу. Адміністративний процес і адміністративна процедура. Співвідношення понять. Проблеми правового регулювання адміністративних процедур.

Тема 9. Проблеми державного контролю у сфері виконавчої влади

Тема 10. Реформування системи державного управління та нові підходи до визначення функцій і завдань публічної адміністрації в Україні

Поняття і межі державного управління. Співвідношення державного управління та виконавчої влади. Принципи діяльності органів публічної адміністрації України

ОРИЄНТОВНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Екзаменаційні питання розроблені на основі даної програми мають на меті комплексну перевірку теоретичної і практичної підготовки здобувачів до реалізації дослідження з обраної спеціальності.

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС

1. Предмет і метод адміністративного права України.

2. Принципи адміністративного права України.
3. Джерела адміністративного права України: поняття та види.
4. Норми адміністративного права: поняття, структура, види.
5. Система адміністративного права: поняття і зміст.
6. Дія адміністративно-правових норм в часі та просторі.
7. Форми реалізації адміністративно-правових норм.
8. Підгалузі та інститути в системі адміністративного права.
9. Адміністративно-правові відносини: поняття і структура.
10. Види адміністративно-правових відносин та їх характеристика.
11. Систематизація українського адміністративного законодавства: форми та основні напрями.
12. Співвідношення державного регулювання та державного управління.
13. Суб'єкти адміністративного права: поняття та види.
14. Правові акти управління: поняття та класифікація.
15. Засоби забезпечення законності у сфері державного управління.
16. Адміністративний процес: поняття і види проваджень.
17. Державний контроль у сфері виконавчої влади.
18. Місцеві державні адміністрації: організація і повноваження.
19. Конституційні засади організації виконавчої влади в Україні.
20. Система органів виконавчої влади в Україні: склад і повноваження.
21. Кабінет Міністрів України: склад, порядок формування і повноваження.
22. Центральні органи виконавчої влади: види, організація та повноваження.
23. Державна служба в Україні та її правове регулювання.
24. Інститут адміністративної відповідальності: зміст та механізм реалізації.
25. Адміністративно-процесуальне право: предмет і джерела.
26. Правовий статус Президента України.
27. Функції, методи та форми державного управління.
28. Адміністративний процес в Україні: поняття, структура і принципи.
29. Правові презумпції адміністративного процесу.
30. Наукові концепції адміністративного процесу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Авер'янов Б. В. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник : у 2 т. / ред. кол.: В. Б. Авер'янов (голова) та ін. – Київ: Юрид. думка, 2007.
2. Адміністративно-правове забезпечення прав людини органами публічної адміністрації в Україні : зб. наук. праць / за заг. ред. д.ю.н., проф., О. Ф. Андрійко. – Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2015. – 199 с.

3. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / авт.-упоряд. В. П. Тимошук. – Київ, 2003. – 496 с.
4. Адміністративна юстиція: європейський досвід і пропозиції для України / авт.-упоряд.: І. Б. Коліушко, Р. О. Куйбіда. – Київ, 2003. – 536 с.
5. Андрійко О. Ф. Державний контроль в Україні: організаційно-правові засади. – Київ, 2004. – 300 с.
6. Виконавча влада і адміністративне право / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – Київ: Видавничий Дім «Ін-Юре», 2002. – 668 с.
7. Голосніченко І. П., Стахурський М. Ф. Адміністративний процес: навч. посібник. – Київ, 2003. – 256 с.
8. Демократичні засади державного управління та адміністративне право: монографія / кол. авт.: Ю. С. Шемшученко, В. Б. Авер'янов, О. Ф. Андрійко, І. О. Кресіна, В. П. Нагребельний та ін.; за заг. ред. д.ю.н. В. Б. Авер'янова. – Київ: Вид-во «Юридична думка», 2010.
9. Державне управління в Україні: навч. посібник / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – Київ, 1999.
10. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – Київ: Факт, 2003. – 384 с.
11. Дерезь В. А. Органи виконавчої влади України та управлінські відносини: монографія. – Київ: Юридична думка, 2007.
12. Загальне адміністративне право: підручник / за заг. ред. І. С. Гриценка. – Київ: Юрінком Інтер, 2015. – 568 с.
13. Зіллер Ж. Політико-адміністративні системи країн ЄС. Порівняльний аналіз / пер. з фр. В. Ховхуна. – Київ: Основи, 1996. – 420 с.
14. Коліушко І. Б. Виконавча влада та проблеми адміністративної реформи в Україні: монографія. – Київ: Факт, 2002. – 260 с.
15. Ківалов С. В., Біла-Тіунова Л. Р. Адміністративне право України: навч. посібник. – 5-е вид., перероб. і доп. – Одеса: Фенікс, 2011. – 400 с.
16. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Науково-практичний коментар / Р. А. Калюжний, М. Ш. Іншин, І. М. Шопіна та ін. – 4-е вид., зі змін. та доп. станом на 10 листопада 2010 р. – Київ: Алерта; ЦУЛ, 2011. – 712 с.
17. Коломоєць Т. О. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник. – Київ: Юрінком Інтер, 2011. – 576 с.
18. Курс адміністративного права України: підручник / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко, І. Д. Пастух, В. Д. Суkenко та ін.; за ред. В. В. Коваленка. – Київ: Юрінком Інтер, 2012. – 808 с.
19. Лук'янець Д. М. Інститут адміністративної відповідальності: проблеми розвитку. – Київ, 2001. – 220 с.
20. Педько Ю. С. Становлення адміністративної юстиції в Україні. – Київ, 2003. – 207 с.

21. Петришин А. В. Государственная служба: Историко-теоретические предпосылки. Сравнительно-правовой и логико-понятийный анализ: монография. – Харьков: Факт, 1998. – 167 с.

22. Проблеми адміністративно-правового забезпечення оптимізації державного управління в Україні на сучасному етапі: Наукова доповідь / за аг. ред. О. Ф. Андрійко. – Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2014. – 40 с.

23. Селіванов А. О. Адміністративний процес в Україні: реальність і перспективи розвитку правових доктрин. – Київ, 2000. – 68 с.

24. Система органів виконавчої влади України: правові проблеми вдосконалення організації та діяльності: монографія /кол. авт.: О. Ф. Андрійко, В. П. Нагребельний, Л. Є. Кисіль та ін.; за ред. О. Ф. Андрійко. – Харків: Планета-Принт, 2013. – 384 с.

25. Тимошук В. П. Адміністративні акти: процедура прийняття та припинення дії: монографія. – Київ: Вид-во «Конус-Ю», 2010. – 296 с.

26. Школик А. М. Порівняльне адміністративне право: навч. посібник для юрид. ф-тів та ф-тів міжнар. відносин. – Львів: ЗУКЦ, 2007. – 308 с.

ФІНАНСОВЕ ПРАВО

Тема 1. Система фінансового права. Розвиток фінансового права в сучасний період. Фінансово – правові норми та фінансово-правові відносини. Фінансова діяльність держави

Фінансове право: предмет і метод. Фінансово-правові норми. Особливості фінансово-правових відносин. Фінансова діяльність держави: зміст, методи, форми, органи, які нею керують.

Тема 2. Правові засади фінансового контролю в Україні. Повноваження в сфері фінансового контролю органів загальної та спеціальної компетенції

Поняття фінансового контролю. Повноваження в сфері фінансового контролю Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, органів місцевого самоврядування та місцевих адміністрацій. Правовий статус Мінфіну України, Державної казначейської служби України, Рахункової Палати, Державної фіскальної служби України, Державної аудиторської служби України.

Тема 3. Правове регулювання бюджетних відносин в Україні. Бюджетна система України. Правові засади розподілу доходів і видатків між ланками бюджетної системи України. Бюджетний процес в Україні

Бюджет як економічна та юридична категорія. Бюджетна система України: поняття і принципи. Бюджетна процедура та її стадії. Доходи і видатки Державного та місцевих бюджетів. Бюджетне регулювання. Міжбюджетні трансферти: поняття та види за Бюджетним кодексом України.

Тема 4. Податкове право і податкові правовідносини: зміст та особливості. Податок як економіко-правова категорія. Податкове законодавство України.

Податок як економіко-правова категорія. Податковий закон та його елементи. Податкове законодавство України. Правовий режим прямих податків. Правовий режим непрямих податків. Права і обов'язки платників податків.

Тема 5. Відповідальність за порушення податкового законодавства та порядок її застосування. Відповідальність в бюджетній сфері та її особливості

Підстави для застосування відповідальності в податковій та бюджетній сферах. Фінансова відповідальність за податкові правопорушення. Адміністративна відповідальність за податкові правопорушення. Кримінальна відповідальність за податкові правопорушення. Порядок та особливості застосування відповідальності в бюджетній сфері.

Тема 6. Особливості фінансово-правових відносин, які виникають з діяльності банків

Банківська система України. Правовий статус Нацбанку. Правовий статус та види банків в Україні. Банківське право як комплексний правовий інститут.

**ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНОГО
ВИПРОБУВАННЯ**

Екзаменаційні питання розроблені на основі даної програми мають на меті комплексну перевірку теоретичної і практичної підготовки здобувачів до реалізації дослідження з обраної спеціальності.

ФІНАНСОВЕ ПРАВО

1. Бюджетна система України: поняття, принципи і правове регулювання.
2. Державний бюджет України як економічна та юридична категорія.
3. Джерела фінансового законодавства України: поняття та види.
4. Банківська система України та її правове регулювання.
5. Фінансовий контроль як різновид державного контролю: зміст і форми здійснення.
6. Правовий статус Національного банку України.
7. Державна фіскальна служба України: завдання, функції та повноваження.
8. Юридична відповідальність за правопорушення у сфері оподаткування: підстави та види.
9. Державна аудиторська служба: завдання, функції та повноваження.
10. Фінансове право як галузь права: предмет, метод і система.
11. Податкове законодавство України: склад та джерела. Податкові правовідносини.
12. Правові засади доходів Державного бюджету України.

13. Правові засади видатків Державного бюджету України.
14. Заходи впливу за порушення законодавства.
15. Права платників податків.
16. Обов'язки платників податків.
17. Правовий режим податкової застави.
18. Адміністративний арешт майна платників податків.
19. Правові засади оподаткування доходів фізичних осіб.
20. Правові засади оподаткування прибутку підприємств.
21. Правові засади оподаткування податком на додану вартість.
22. Правові засади акцизного податку.
23. Правовий режим плати за землю в Україні.
24. Бюджетне фінансування: поняття та принципи. Кошторис витрат бюджетної установи.
25. Правовий статус Рахункової палати.
26. Фінансова відповідальність в податковій сфері.
27. Особливості правового режиму єдиного податку.
28. Міжбюджетні трансферти: поняття та види за Бюджетним кодексом України.
29. Відповідальність у бюджетній сфері: особливості та порядок застосування.
30. Особливості складу податкового правопорушення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Алісов Є. О. Теоретичні засади правового регулювання грошового обігу в Україні. – Харків: ФОЛІО, 2004. – 288 с.
2. Александрова М. М., Маслова С. О. Гроші. Фінанси. Кредит: навч.-метод. посібник – 2-е вид., перероб. і доп. – Київ: ЦУЛ, 2002.
3. Банківське право України / за ред. А. О. Селіванова. – Київ, 2000.
4. Бекерская Д. А. Финансовое право в XXI веке: основные проблемы и пути развития // Финансовое право. – 2005. – № 1.
5. Ващенко Ю. В. Банківське право: навч. посібник. – Київ: Центр навч. л-ри, 2006. – 344 с.
6. Воронова Л. К. Фінансове право України: підручник. – Київ: Прецедент; Моя книга, 2006. – 448 с.
7. Воронова Л. К. Конституція України і фінансове законодавство // Право України. – 2012. – № 1–2.
8. Годме П. М. Финансовое право. – Москва: Прогресс, 1979. – 429 с.
9. Дмитрик О. А. Содержание и классификация финансовых правоотношений: монография. – Харьков: ЛЕГАС, 2004. – 160 с.
10. Дмитрик О. О. Джерела фінансового права: проблеми та перспективи розвитку: монографія. – Харків: Апостроф, 2010. – 328 с.
11. Ісаєва Н. К. Оскарження рішень податкових органів та їх посадових осіб у контексті конституційних прав людини і громадянина в Україні // Часопис Київського університету права. – 2013. – № 3.
12. Ісаєва Н. К. Удосконалення податкового законодавства в сучасний

період // Часопис Київського університету права. – Київ, 2015. – № 3.

13. Конституція України: Науково-практичний коментар / редкол.: В. Я. Тацій (голова), О. В. Петришин (відп. секретар), Ю. Г. Барабаш та ін. – 2-е вид., перероб. і доп. – Харків: Право, 2011. – 1128 с.

14. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права: в 6 т. – Харьков: Легас; Право, 2005. – Т. 3: Учение о налоге.

15. Кучерявенко Н. П. Налоговый процесс: учеб. пособие для вузов. – Киев: Алерта: ЦУЛ, 2010. – 391 с.

16. Кучерявенко Н. П. Податкові процедури: правова природа і класифікація: монографія. – Київ: Алерта, КНТ і ЦУЛ, 2009. – 460 с.

17. Лукашев О. А. Теоретичні проблеми системи фінансового права: монографія. – Харків: Право, 2010. – 304 с.

18. Науково-практичний коментар до Податкового кодексу України: в 3 т. / кол. авт.; заг. ред. М. Яб Азарова. – Київ: М-во фінансів України, Нац. Ун-т ДПС України, 2010. – 2389 с.

19. Нечай А. А. Актуальні питання фінансового права: правові основи публічних накопичувальних фондів: монографія. – Чернівці: Рута, 2004. – 376 с.

20. Оніщук Н. Ю. Принцип правової відповідальності // Форум права. – 2012. – № 3.

21. Пришва Н. Ю. Правові проблеми регулювання обов'язкових платежів. – Київ: ЕксОб, 2003.

22. Савченко Л. А. Правові проблеми фінансового контролю в Україні. – Ірпінь: Академія ДПС України, 2001. – 407 с.

23. Фінансове право України: навч. посібник / за заг. ред. Т. А. Латковської, С. В. Пархоменко-Цироцианц. – Одеса: Фенікс, 2012. – 190 с.

24. Чернадчук В. Д. Стан та перспективи розвитку бюджетних правовідносин в Україні: монографія. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. – 456 с.

25. Юридична енциклопедія: в 6 т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова) та ін. – Київ: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1998–2004.

ТРУДОВЕ ПРАВО, ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Тема 1. Загальна характеристика трудового права України

Предмет, метод та функції трудового права. Принципи трудового права. Джерела трудового права: поняття, види та система. Загальне та спеціальне законодавство про працю. Локальні норми права.

Тема 2. Суб'єкти трудового права

Поняття і класифікація суб'єктів трудового права та їх правосуб'єктність. Правове становище працівників у трудових правовідносинах. Роботодавці як суб'єкти трудових правовідносин. Професійні спілки як суб'єкти трудового права.

Тема 3. Соціальний діалог

Поняття, мета, форми та принципи соціального партнерства. Колективні угоди та сфера їх дії. Правове регулювання укладення колективних договорів. Порядок та значення державної реєстрації колективних договорів.

Тема 4. Зайнятість та працевлаштування

Поняття і правове забезпечення зайнятості населення. Поняття та правовий статус безробітного. Працевлаштування іноземців та осіб без громадянства в Україні та громадян України за кордоном.

Тема 5. Загальне вчення про трудовий договір

Поняття трудового договору. Відмінність трудового договору від цивільно-правового договору підряду (надання послуг). Види трудових договорів. Поняття сумісництва та суміщення. Порядок укладення трудового договору.

Тема 6. Зміна та припинення трудового договору

Поняття та класифікація переведень на іншу роботу. Поняття переміщення працівника. Підстави та наслідки відсторонення працівника від роботи. Співвідношення понять «припинення», «розірвання» трудового договору, «звільнення», «вивільнення» працівників. Класифікація підстав припинення трудового договору. Порядок звільнення працівників.

Тема 7. Законодавство про робочий час і час відпочинку

Поняття робочого часу. Правові нормативи робочого часу. Поняття та види робочого тижня, робочої зміни і робочого дня. Нормальна та скорочена тривалість робочого часу. Неповний робочий час. Ненормований режим праці. Підстави та порядок проведення надурочних робіт. Поняття часу відпочинку та його види.

Тема 8. Правові питання оплати праці

Поняття заробітної плати та методи її регулювання. Нормування праці. Тарифна система та її елементи: тарифні сітки, тарифні ставки, тарифно-кваліфікаційні довідники. Поняття та види систем оплати праці. Гарантійні та компенсаційні виплати. Мінамальні гарантії в оплаті праці та відповідальність за їх порушення.

Тема 9. Правові питання охорони праці

Поняття охорони праці. Організація охорони праці на виробництві. Інструктаж та перевірка знань працівників з питань охорони праці. Забезпечення працівників засобами індивідуального захисту. Медичні огляди працівників. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань та виробничих аварій. Охорона праці деяких категорій працівників.

Тема 10. Дисципліна праці

Поняття дисципліни праці та методи її забезпечення. Правове регулювання внутрішнього трудового розпорядку. Заохочення за успіхи в роботі. Поняття і види дисциплінарної відповідальності. Поняття і види дисциплінарних стягнень, і порядок їх застосування.

Тема 11. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору

Поняття та підстави матеріальної відповідальності працівників за шкоду, завдану підприємству, установі, організації. Види матеріальної відповідальності працівників. Визначення розміру шкоди. Порядок покриття шкоди, заподіяної працівником. Підстави матеріальної відповідальності роботодавця в трудовому праві.

Тема 12. Трудові спори та порядок їх вирішення

Поняття трудових спорів та їх класифікація. Види трудових спорів. Органи по розгляду індивідуальних трудових спорів. Правовий статус КТС. Колективні трудові спори. Органи по вирішенню колективних трудових спорів. Страйк як крайній засіб вирішення колективних трудових спорів.

Тема 13. Загальна характеристика права соціального забезпечення

Поняття, предмет, метод, принципи, функції права соціального забезпечення. Система права соціального забезпечення. Загальні та особливі положення права соціального забезпечення. Джерела права соціального забезпечення. Поняття та види соціально-забезпечуваних правовідносин. Суб'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин: поняття, види, правосуб'єктність.

Тема 14. Правове регулювання пенсійного забезпечення громадян

Пенсійна система в Україні. Солідарна система пенсійного страхування: страховий стаж, пенсійні виплати, порядок їх нарахування та виплати, особливості пенсійного страхування деяких категорій працівників. Види пенсійних виплат з накопичувальної системи пенсійного страхування та порядок їх нарахування і виплати. Недержавне пенсійне забезпечення. Міжнародне співробітництво у сфері пенсійного забезпечення

Тема 15. Соціальні допомоги

Загальна характеристика законодавства про соціальні допомоги. Допомоги за законодавством про соціальне страхування: поняття, види, порядок нарахування та виплати. Державні соціальні допомоги: поняття, види, порядок їх нарахування та виплати.

Тема 16. Соціальне обслуговування та утримання громадян

Поняття та види соціального обслуговування. Пільги деяким категоріям громадян у сфері транспортного, медичного та побутового обслуговування. Санаторно-курортне лікування. Спеціалізовані установи по утриманню деяких категорій громадян.

ОРИЄНТОВНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Екзаменаційні питання розроблені на основі даної програми мають на меті комплексну перевірку теоретичної і практичної підготовки здобувачів до реалізації дослідження з обраної спеціальності.

ТРУДОВЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Предмет та метод трудового права як самостійної галузі права України.

2. Поняття і зміст трудових правовідносин.
3. Функції та принципи трудового права.
4. Поняття і види джерел трудового права.
5. Суб'єкти трудового права: поняття, види.
6. Права профспілок у сфері соціально-трудових відносин.
7. Соціальний діалог у сфері праці.
8. Зміст і порядок укладення колективного договору.
9. Поняття трудового договору і його відмінності від суміжних цивільно-правових договорів. Форма і строки трудового договору.
10. Сумісництво, суміщення професій (посад) та заміщення тимчасово відсутнього працівника.
11. Загальний порядок прийняття на роботу. Випробування при прийнятті на роботу: порядок встановлення, тривалість, правові наслідки.
12. Поняття, види і порядок переведення на іншу роботу. Поняття переміщення. Його відмінності від переведення на іншу роботу. Зміна істотних умов праці: підстава, зміст, порядок, наслідки (ч. 3 ст. 32 КЗпП).
13. Порядок оформлення звільнення. Розрахунок при звільненні.
14. Поняття та види робочого часу. Режим роботи. Надурочні роботи.
15. Поняття та види часу відпочинку.
16. Загальна характеристика правового регулювання оплати праці.
17. Поняття та види дисциплінарної відповідальності.
18. Поняття, функції та види матеріальної відповідальності працівників.
19. Колективні трудові спори (конфлікти): предмет, сторони, момент виникнення, органи по їх вирішенню.
20. Органи по вирішенню колективних трудових спорів.
21. Предмет та метод права соціального забезпечення.
22. Поняття та правові ознаки соціального ризику.
23. Поняття, види та особливості організаційно-правових форм соціального забезпечення.
24. Поняття соціального страхування, його види і організаційні засади. Відмінність соціального страхування від цивільно-правового договору страхування.
25. Організація пенсійного страхування в Україні. Пенсії в солідарній системі.
26. Накопичувальна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.
27. Недержавні пенсійні фонди та їх види.
28. Поняття та правові ознаки спеціальних пенсій.
29. Порядок призначення та виплати державних соціальних допомог.
30. Поняття та види соціального обслуговування.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Болотіна Н.Б. Право соціального захисту: становлення і розвиток в Україні. – К.: Знання, 2005. – 381 с.
2. Бурак В.Я. Трудові спори: порядок їх вирішення в Україні. / В. Я. Бурак – К.:Т-во “Знання”, КОО, 2003. – 382 с.
3. Гармонізація трудового законодавства України із законодавством Європейського Союзу: Монографія / Відп. ред. Н.М. Хуторян. – К.: ТОВ “Видавництво “Юридична думка”, 2008. – 304 с.
4. Іншин М. І. Трудове право України : підручник / М. І. Іншин, В. І. Щербина. - Х.: Дисаплюс, 2014. - 499 с.
5. Кодифікація трудового законодавства України: Монографія / за ред. Н.М. Хуторян. – Харків: Вид-во “ФІНН”, 2009. – 432 с.
6. Пенсійні правовідносини в Україні: монографія / Н.М. Хуторян, Я.В. Сімутіна, М.П. Стадник, А.А. Ширант, М.М. Шумило; відп. ред. : Н.М. Хуторян, Я.В. Сімутіна. – К.: Вид-во “Юридична думка”, 2013. – 276 с.
7. Правові проблеми пенсійного забезпечення в Україні: монографія / Н.М. Хуторян, М.М. Шумило, М.П. Стадник [та ін.]. – К.: Ін Юре, 2012. – 540 с.
8. Право соціального забезпечення в Україні: підручник / О.М. Ярошенко, Г.О. Барабаш, Н.М. Вапнярчук та ін.; за ред. О.М. Ярошенка. 4-ге вид. перероб. і доп. – Х.: Право, 2015. – 458 с.
9. Право на пенсію та його реалізація за сучасним законодавством України: довідник / Н.М. Хуторян, М.М. Шумило, Я.В. Сімутіна, [та ін.]. ; Наук. ред. Н.М. Хуторян, М.М. Шумило. – К.: «Юридична думка», 2012. - 209 с.
10. Проблеми застосування трудового та пенсійного законодавства: монографія / Н.М. Хуторян, Я.В. Сімутіна, М.М. Шумило та ін. – К.: Ніка-Центр, 2015. – 316 с.
11. Сімутіна Я.В. Методи регулювання заробітної плати на сучасному етапі (правові проблеми): монографія / Я.В. Сімутіна. – К.: Київський університет права НАН України, 2009. – 176 с.
12. Трудове право України: Академ. курс: підруч. / за заг. ред. Н.М. Хуторян. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 608 с.
13. Трудове право України: Підручник / За ред. Н.Б. Болотіної, Г.І. Чанишевої. – К., 2004. – 630 с.
14. Трудове право України: Академічний курс: підр. для студ. юрид. спец. вищих навч. закл. / П.Д. Пилипенко, В.Я.Бурак, З.Я. Козак та ін.; За ред. П.Д. Пилипенка. - 2-е вид., переробл. і доповн. – К.: Видавничий Дім “Ін Юре”, 2006. – 544 с.
15. Трудове право України: підруч. для студентів юрид. спец. вищ. навч. закл. / С. М. Прилипко [та ін.]. - 5-те вид., допов. - Харків: Право, 2014. - 757 с.
16. Хуторян Н.М. Теоретичні проблеми матеріальної відповідальності сторін трудових правовідносин: моногр. / Н.М. Хуторян. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2002. – 264 с.
17. Шумило М.М. Правовідносини у сфері пенсійного забезпечення в Україні: монографія / М.М. Шумило. – К.: Ніка-Центр, 2016. – 680 с.

ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО,
ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО, ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО,
АГРАРНЕ ПРАВО

ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО

Тема 1. Екологічна політика України, правове забезпечення її реалізації, принципи екологічного права

Мета, цілі та завдання, основні поняття екологічної політики, сучасні тенденції її розвитку. Система основних понять та принципів екологічного права України, загальноправові та галузеві принципи екологічного права, їх зміст, співвідношення та взаємодія, особливості дії на сучасному етапі розвитку України.

Тема 2. Предмет екологічного права та його системні зв'язки з іншими галузями права

Поняття та особливості екологічних відносин. Види екологічних відносин. Джерела екологічного права. Механізми забезпечення єдності екологічного права та критерії його відмежування від інших галузей права. Внутрішня структура екологічного права – загальна, спеціальна та особлива частини, природоресурсне право, право екологічної безпеки.

Системні зв'язки екологічного права з конституційним, цивільним, господарським, адміністративним, фінансовим, кримінальним, аграрним, енергетичним, космічним та іншими галузями права.

Відповідальність за порушення вимог екологічного законодавства.

Тема 3. Правове регулювання права власності на природні ресурси та права використання природних ресурсів

Поняття та зміст права власності на природні ресурси. Форми власності на природні ресурси. Право власності Українського народу. Державна, комунальна, приватна власність. Суб'єкти права власності на природні ресурси, об'єкти права власності. Підстави виникнення та припинення права власності. Реалізація права власності на природні ресурси. Права і обов'язки власника. Захист та охорона прав власності на природні ресурси. Вплив суспільних інтересів на реалізацію приватних інтересів при здійсненні права власності на природні ресурси.

Поняття права природокористування, його зміст, принципи, види права природокористування. Об'єкти та суб'єкти права природокористування. Підстави виникнення та припинення права на природокористування. Право загального та спеціального природокористування. Права та обов'язки користувачів природними ресурсами.

Природні ресурси загальнодержавного і місцевого значення. Первинне і вторинне природокористування. Постійне і тимчасове природокористування. Право постійного користування, право оренди в

системі прав на природні ресурси, право тимчасового (неорендного) користування природними ресурсами.

Тема 4. Правове забезпечення екологічної безпеки та захисту екологічних прав громадян, правовий режим екологічної інформації

Природа права екологічної безпеки, її ознаки, правові засади забезпечення в Україні, нормативи екологічної безпеки, правові механізми забезпечення. Види діяльності та об'єкти, що складають підвищену екологічну небезпеку. Правове забезпечення екологічної безпеки при поводженні з відходами, небезпечними хімічними речовинами. Ядерна та радіаційна (радіоекологічна), біологічна та генетична безпека. Особливості правового забезпечення екологічної безпеки в діяльності Збройних Сил України, санітарного та епідеміологічного благополуччя населення.

Правове регулювання у разі виникнення надзвичайних екологічних ситуацій, поняття, режим, порядок оголошення зони надзвичайної екологічної ситуації.

Екологічні права громадян та їх види, регулювання Конституцією та законами України, а також міжнародними договорами. Адміністративний та судовий захист екологічних прав.

Зміст екологічної інформації, її джерела. Регулювання доступу до екологічної інформації, вимоги національного законодавства та міжнародних договорів України. Захист права на доступ до екологічної інформації.

Тема 5. Економіко-правові механізми регулювання використання природних ресурсів та збереження довкілля

Поняття, елементи та роль економіко-правового механізму природокористування і збереження довкілля. Платність спеціального використання природних ресурсів, забруднення довкілля, розміщення відходів. Система економічного стимулювання та фінансування заходів з охорони довкілля, екологічні норми сучасного бюджетного, податкового законодавства. Екологічні та природоресурсні податки та збори.

Тема 6. Забезпечення збереження особливо цінних в екологічному відношенні територій та об'єктів

Система природних територій та об'єктів, що особливо охороняються. Поняття «природно-заповідний фонд України», класифікація його територій та об'єктів, їх правовий режим. Інші території, що особливо охороняються - курортні і лікувально-оздоровчі території, рекреаційні території, водозахисні зони та прибережні смуги, полезахисні природні (лісові) смуги, природні об'єкти, що мають особливу наукову цінність, мають міжнародне значення тощо. «Червона книга України», «Зелена книга України». Поняття «екомережа України», основні її складові, принципи та порядок формування, співвідношення з відповідними міжнародними мережами.

Тема 7. Міжнародно-правове забезпечення збереження довкілля

Джерела міжнародного права, принципи міжнародно-правового регулювання збереження довкілля, використання природних ресурсів. Роль міжнародного права у розвитку сучасного екологічного законодавства України.

Спеціальні міжнародні організації, їх статус, основні завдання, засади діяльності. Міжнародні договори України з охорони навколишнього природного середовища, їх класифікація.

Становлення та розвиток європейської еколого-правової політики. Структура та основні положення законодавства Європейського Союзу про охорону навколишнього природного середовища. Завдання та механізми адаптації законодавства України про збереження довкілля до законодавства Європейського Союзу в контексті підписання Україною Угоди про асоціацію.

ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО, ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО

Тема 1. Предмет, системні зв'язки, функції та принципи земельного та природоресурсного права

Поняття земельних та інших природоресурсних відносин в правовій доктрині України. Види земельних відносин як предмета земельного права. Особливі функції земельного права в системі регулювання суспільних відносин. Лісові, водні, гірничі та інші відносини щодо природних ресурсів як предмет природоресурсного права. Відмежування земельних та інших природоресурсних відносин від інших видів суспільних відносин. Поняття та характеристика системних зв'язків природоресурсного права з суміжними галузями права.

Тема 2. Поділ земель на категорії як інструмент забезпечення диференціації та інтеграції правового регулювання використання та охорони земель та інших природних ресурсів

Поняття категорії земель у доктрині земельного права та земельному законодавстві України. Види категорій земель. Значення поділу земель на окремі категорії для формування та розвитку земельного права як самостійної галузі правової системи України. Порядок віднесення земель до певної категорії. Правовий режим категорії земель як підстава визначення цільового призначення земель (земельних ділянок), які входять до складу певної категорії земель.

Тема 3. Об'єкти земельних правовідносин та об'єкти прав на землю

Поняття об'єкта земельних правовідносин. Види об'єктів земельних правовідносин. Фізичні та юридичні ознаки земельних правовідносин. Земельна ділянка як основний вид об'єктів земельних правовідносин. Інші види об'єктів земельних правовідносин (територія України, території адміністративно-територіальних одиниць, місцевості, охоронні та інші зони тощо). Поняття об'єкта прав на землю. Земельна ділянка як основний

вид об'єктів прав на землю. Види земельних ділянок як об'єктів прав на землю та їх особливості.

Тема 4. Система прав на землю в Україні та перспективи їх розвитку

Поняття та види прав на землю. Система прав на землю за земельним правом України. Зміст права на землю. Доктринальне вчення про право власності на землю. Право приватної власності на землю. Право комунальної власності на землю. Право державної власності на землю. Право постійного користування землею. Право оренди землі. Емфітевзис. Суперфіцій. Юридична природа земельного сервіту як виду права на землю. Види земельних сервітутів. Особливості юридичного змісту сусідських земельних сервітутів та особистих земельних сервітутів.

Тема 5. Правові проблеми приватизації земель в Україні: стан та перспективи

Приватизація земель як закономірна складова ринкової трансформації економічних процесів. Особливості земельної реформи в Україні. Формування правової доктрини щодо приватизації земель. Поняття та юридична природа приватизації земель. Суб'єктний склад правовідносин щодо приватизації земель. Об'єкти приватизації земель. Розвиток правових форм приватизації земель. Юридична природа та правові механізми платної, безоплатної та конкурентної приватизації земель. Особливості правового забезпечення приватизації земельних ділянок під будівлями і спорудами. Особливості правового забезпечення приватизації земель сільськогосподарського призначення.

Тема 6. Тенденції розвитку державного управління землями на сучасному етапі

Вчення про роль держави у регулюванні земельних відносин. Державне управління землями як ефективний засіб впливу держави на розвиток земельних відносин. Поняття та особливості державного управління землями. Земельна реформа та формування системи державного управління землями. Управлінські та сервісні функції органів державного управління у сфері регулювання земельних відносин. Функції державного управління землями. Моніторинг земель. Землеустрій. Державний земельний кадастр. Державна реєстрація прав на землю. Державний контроль за використанням та охороною земель. Вирішення земельних спорів. Децентралізація влади та перспективи розвитку державного управління землями.

Тема 7. Правові проблеми розвитку ринку земель сільськогосподарського призначення

Поняття ринку земель. Адміністративний та ринковий обіг земель. Правова інфраструктура обігу земель. Правовий режим земель сільськогосподарського призначення та особливості їх адміністративного та ринкового обігу. Обмеження та обтяження прав на земельні ділянки

сільськогосподарського призначення та їх вплив на правове забезпечення обігу земель сільськогосподарського призначення. Поняття та юридична природа мораторію на відчуження земель сільськогосподарського призначення.

Тема 8. Проблеми правової охорони земель України на сучасному етапі

Поняття правової охорони земель. Функції правової охорони земель: регулююча, стимулююча, контрольна та каральна. Суб'єкти правової охорони земель. Об'єкти правової охорони земель. Повноваження органів влади у сфері правової охорони земель. Права і обов'язки власників і користувачів земель щодо їх охорони. Юридична природа та порядок здійснення рекультивації земель. Юридична природа та порядок здійснення консервації земель. Особливості правової охорони ґрунтового покриву. Відшкодування втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва

Тема 9. Проблеми розвитку земельних відносин в умовах децентралізації влади та формування правового режиму земель громад

Децентралізація влади як закономірність розвитку системи публічної влади в демократичній правовій державі. Сутність децентралізації владних повноважень в Україні. Трансформація земельних повноважень органів публічної влади в умовах децентралізації влади. Формування обсягу та змісту права територіальних громад на землю в умовах децентралізації влади. Об'єкти права на землю об'єднаних територіальних громад. Зміст та правове забезпечення земельних повноважень рад об'єднаних територіальних громад.

Тема 10. Сучасні правові проблеми розвитку державного управління у сфері використання та охорони природних ресурсів

Поняття та система функцій державного управління у сфері використання та охорони природних ресурсів. Моніторинг природних ресурсів. Правове регулювання планування у сфері використання та охорони природних ресурсів. Правові засади реєстрації природних ресурсів як об'єктів права власності та права користування. Державний контроль у сфері використання та охорони природних ресурсів. Правовий статус державної екологічної інспекції України. Перспективи розвитку законодавства України щодо державного управління у сфері використання та охорони природних ресурсів.

АГРАРНЕ ПРАВО

Тема 1. Аграрна політика України, правове забезпечення її реалізації, принципи аграрного права

Аграрно-правова політика як складова правової політики. Поняття аграрно-правової політики. Аграрно-правова політика як фактор розвитку аграрного законодавства. Зміст і предмет аграрно-правової політики.

Сучасні тенденції розвитку аграрно-правової політики України. Система принципів аграрного права України.

Тема 2. Предмет та системні зв'язки аграрного права України з іншими галузями права України

Поняття та особливості аграрних відносин. Види аграрних відносин як предмета аграрного права. Відмежування аграрних відносин від інших видів суспільних відносин. Поняття та характер системних зв'язків аграрного права з суміжними галузями права.

Тема 3. Проблеми правового статусу сільськогосподарських товаровиробників

Поняття та юридичні ознаки сільськогосподарського товаровиробника. Види сільськогосподарських товаровиробників як суб'єктів аграрних правовідносин. Організаційно-правові форми здійснення виробництва сільськогосподарської продукції. Особливості правового статусу фермерських господарств, сільськогосподарських виробничих кооперативів, колективних сільськогосподарських підприємств, приватно-орендних підприємств у сільському господарстві. Правові засади створення та діяльності агрохолдингів.

Тема 4. Правові проблеми продовольчої безпеки України

Продовольча безпека як складова національної безпеки. Поняття продовольчої безпеки. Продовольча безпека як правова проблема. Роль аграрного права у забезпеченні продовольчої безпеки. Критерії продовольчої безпеки країни. Становлення та розвиток законодавства України про продовольчу безпеку.

Тема 5. Якість та безпечність сільськогосподарської продукції як проблема юридичної науки

Становлення доктрини аграрного права України щодо якості та безпечності сільськогосподарської продукції. Поняття якості і безпечності сільськогосподарської продукції за законодавством країн ЄС і України. Стандартизація і сертифікація у системі правового забезпечення якості сільськогосподарської продукції. Критерії безпечності сільськогосподарської продукції. Становлення і розвиток законодавства України про якість і безпечність сільськогосподарської продукції та перспективи його вдосконалення.

Тема 6. Правові проблеми органічного землеробства в Україні

Поняття органічного землеробства як категорії аграрно-правової науки. Становлення законодавства України про органічне землеробство. Принципи правового регулювання органічного землеробства. Правові питання переходу виробничої діяльності сільськогосподарських товаровиробників на засади органічного землеробства. Правові вимоги та порядок здійснення сертифікації земель для потреб органічного землеробства. Контроль за відповідністю діяльності органічних господарств вимогам органічного землеробства. Проблеми гармонізації

законодавства України про органічне землеробство з відповідним законодавством ЄС.

Тема 7. Проблеми розвитку законодавства про сільські території України

Формування правової концепції розвитку сільських територій як вищого рівня правового усвідомлення масштабу та способів особливого задоволення соціальних потреб сільських жителів. Поняття сільських територій як правової категорії. Правове забезпечення планування розвитку сільських територій та забудови сільських населених пунктів. Правовий режим об'єктів соціальної інфраструктури села. Перспективи вдосконалення законодавства про сільські території.

ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Екзаменаційні питання, розроблені на основі даної програми, мають на меті комплексну перевірку теоретичної і практичної підготовки здобувачів до реалізації дослідження з обраної спеціальності.

ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО

1. Предмет, система, принципи та методи екологічного права, його місце в системі права.
2. Конституційні засади екологічного права, система джерел екологічного права.
3. Поняття та зміст права власності на природні ресурси, форми власності на природні ресурси, суб'єкти права власності на природні ресурси.
4. Поняття права природокористування, принципи та види природокористування.
5. Суб'єкти та основні функції державного управління у сфері збереження довкілля.
6. Поняття та правові механізми забезпечення екологічної безпеки, нормативи екологічної безпеки, екологічні стандарти, їх сфери регулювання та порядок встановлення.
7. Поняття та елементи економіко-правового механізму природокористування і збереження довкілля, система податків та зборів за використання природних ресурсів, правове регулювання їх сплати.
8. Система територій та об'єктів, що підлягають особливій охороні.
9. Поняття та види юридичної відповідальності за екологічні правопорушення. Поняття та склад екологічного правопорушення.
10. Принципи та механізми міжнародно-правового забезпечення збереження довкілля, адаптації законодавства України до законодавства ЄС.

ЗЕМЕЛЬНЕ ТА ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО

1. Предмет, метод, система земельного права, його місце в системі права.
2. Принципи земельного права.

3. Система земельного права як галузі права України.
4. Конституційні засади земельного права, система джерел земельного права.
5. Правові механізми реалізації права громадян на землю.
6. Поняття та зміст права власності на землю, суб'єкти права власності на землю.
7. Поняття та види права користування землею.
8. Поняття та функції державного управління у сфері використання та охорони земель.
9. Принципи поділу земель на категорії за цільовим призначенням.
10. Предмет, метод, система природоресурсного права, його місце в системі права, джерела природоресурсного права.

АГРАРНЕ ПРАВО

1. Предмет, принципи, методи, аграрного права, його система та місце в системі права.
2. Суб'єкти та об'єкти аграрних правовідносин.
3. Конституційні засади, система джерел аграрного права.
4. Організаційно-правові форми сільськогосподарського виробництва.
5. Правовий статус сімейного фермерського господарства.
6. Правовий статус особистого селянського господарства
7. Правовий статус сільськогосподарського виробничого кооперативу
8. Правовий статус сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу
9. Право членства у сільськогосподарському кооперативі
10. Право громадян на доступ до землі для зайняття сільськогосподарською виробничою діяльністю.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Аграрне право України: підручник / В. М. Єрмоленко, О. В. Гафурова, М. В. Гребенюк та ін.; за заг. ред. В. М. Єрмоленка. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 608 с.
2. Гвоздик П.О. Джерела екологічного права України. – К.2012.
3. Гетьман А.П., Лозо В.И. Правовые проблемы экологической политики Европейского Союза и Украины. Х., «Право», 2014.
4. Екологічне право України. Академічний курс: Підручник /За загальною ред. Ю.С.Шемшученка. – К.: ТОВ Видавництво «Юридична думка»,2008;
5. Екологічне право України /За ред. А.П. Гетьмана. – Х., 2013.
6. Екологічне право України. – За редакцією Каракаша І.І. Одеса, - Фенікс», 2012.
7. Екологічні та природоресурсні податки і збори. За ред. Малишевої Н.Р. – К. 2011.
8. Задорожній О.В., Медведєва М.О. Міжнародне право навколишнього середовища. – К., 2010.
9. Земельне право: підручн. / М. В. Шульга, Н. О. Багай, В. І. Гордєєв та ін.; за ред. М. В. Шульги. – Х.: Право, 2014. – 520 с.

10. Земельний кодекс України: науково-практ. коментар (станом на 2 лютого 2015 р.) / А. В. Григоренко, Л. С. Григоренко, В. І. Курило та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2015.
11. Краснова М.В. Компенсація шкоди за екологічним законодавством України. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2008.
12. Кулинич П. Ф. Правові проблеми охорони і використання земель сільськогосподарського призначення в Україні: монографія / Кулинич П. Ф. – К.: Логос, 2011. – 688 с.
13. Носік В. В. Право власності на землю Українського народу: монографія / Носік В. В. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 544 с.
14. Правова доктрина України. Т.4, X., «Право», 2013.
15. Правова система України: історія, стан та перспективи. Т.4., X., «Право», 2008.
16. Правове регулювання екологічних, аграрних та земельних відносин в Україні: сучасний стан і напрями вдосконалення : монографія / За ред. А. П. Гетьмана та В. Ю. Уркевича. – Х.: Право, 2012.
17. Правові форми екологічного контролю. За ред. Краснової М.В. – К. 2012.
18. Проблеми права екологічної безпеки / Під заг. ред. М.В. Краснової, Р.С. Кіріна. – Дніпро. НГУ. – 2016. – 575 с.
19. Проблеми розвитку аграрного та земельного права України: монографія / В. І. Семчик, П. Ф. Кулинич, В. М. Єрмоленко та ін.; за ред. В. І. Семчика, П. Ф. Кулинича. – К.: Ред. журн. «Право України»; Х.: Право, 2013. – 372 с. – С. 13–29.
20. Правове регулювання екологічних, аграрних та земельних відносин в Україні: сучасний стан і напрями вдосконалення: монографія / За ред. А. П. Гетьмана та В. Ю. Уркевича. – Х.: Право, 2012.

МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

Тема 1. Юридична природа та зміст міжнародного приватного права

Поняття міжнародного приватного права. Наукові погляди на юридичну природу міжнародного приватного права. Предмет міжнародного приватного права. Поняття іноземного (міжнародного) елемента. Система міжнародного приватного права. Наукові погляди на місце міжнародного приватного права в системі права. Особливості системи та ієрархії джерел міжнародного приватного права.

Тема 2. Колізійна норма міжнародного приватного права

Поняття колізійної норми міжнародного приватного права. Структура колізійної норми. Основні колізійні прив'язки. «Гнучке» регулювання у міжнародному приватному праві. Особливості кваліфікації та тлумачення в міжнародному приватному праві. Застереження про публічний порядок в міжнародному приватному праві. «Обхід закону» у

міжнародному приватному праві. Зворотне відсилання та відсилання до закону третьої держави у міжнародному приватному праві.

Тема 3. Міжнародне приватне морське право

Поняття, предмет та джерела міжнародного приватного морського права. Співвідношення та взаємодія міжнародного приватного морського права з міжнародним морським правом. Співвідношення та взаємодія міжнародного приватного морського права з міжнародним приватним правом. Характеристика Кодексу торговельного мореплавства України 1995 р. Роль міжнародних організацій у міжнародно-правовому регулюванні праці моряків.

Система нагляду та контролю за дотриманням міжнародних стандартів праці моряків. Основні види механізмів імплементації норм міжнародного права, що регулюють працю моряків. Правова природа міжнародних (арбітражних) судів у сфері торговельного мореплавства. Застосування принципів та норм міжнародного приватного морського права в арбітражних рішеннях.

ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Міжнародне приватне право: поняття, юридична природа та предмет правового регулювання.
2. Проблеми застосування спеціальних методів правового регулювання приватних відносин, ускладнених іноземним елементом.
3. Система міжнародного приватного права.
4. Колізійна норма міжнародного приватного права: поняття, структура та значення.
5. «Гнучке» регулювання у міжнародному приватному праві.
6. «Застереження про публічний порядок» та особливості його застосування у міжнародному приватному праві.
7. «Зворотне відсилання» та «відсилання до закону третьої держави» у міжнародному приватному праві.
8. Роль міжнародних організацій у міжнародно-правовому регулюванні праці моряків.
9. Система нагляду та контролю за дотриманням міжнародних стандартів праці моряків.
10. Основні види механізмів імплементації норм міжнародного права, що регулюють працю моряків.
11. Правова природа міжнародних (арбітражних) судів у сфері торговельного мореплавства.
12. Застосування принципів та норм міжнародного приватного морського права в арбітражних рішеннях.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Васильченко В.В. Науково-практичний коментар Закону України «Про міжнародне приватне право». – К., 2007.
2. Кисіль В.І. Міжнародне приватне право: питання кодифікації. – К., 2000.
3. Міжнародне приватне право: загальна частина. Підручник / За ред. Довгерта А.С., Кисіля В.І. – К., 2012.
4. Міжнародне приватне право: особлива частина. Підручник / За ред. Довгерта А.С., Кисіля В.І. – К., 2013.
5. Міжнародне приватне право. Підручник / за ред. Жушмана В. П., Шуміло І. А. – К., 2012. – 320 с.
6. Мироненко І.В. Міжнародне приватне право: Навчальний посібник – К., 2012 – 272 с.
7. Міжнародне приватне право. Науково-практичний коментар Закону / За ред. доктора юридичних наук, проф. А. Довгерта. – Х., 2008.
8. Степанюк А.А. Міжнародне приватне право: Підручник. – Х., 2008.
9. Фединяк Г.С., Фединяк Л.С. Міжнародне приватне право. Підручник. – [5-те вид.]. – К.: Атіка, 2012. – 532 с.
10. Анцелевич Г.А. Международное морское право (учебник). – К.: Издательский дом «Слово», 2003.
11. Шемякін О.М. Міжнародне приватне морське право. – Одеса: Латстар, – 2000. – 272 с.
12. Кузнецов С. О., Аверочкіна Т. В. Морське право: підручник - Одеса: Фенікс, 2011. - 382 с.